

Hakijan opas

**Valtionavustuksen hakeminen
sosiaali- ja terveydenhuollon
kehittämishankkeille vuosina
2005–2007**

ISSN 1236-116X
ISBN 952-00-1585-X

Taitto: AT-Julkaisutoimisto Oy
Paino: Oy Edita Prima Ab, Helsinki 2004

Tiivistelmä

Hakijan opas. Valtionavustuksen hakeminen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeille vuosina 2005–2007. Helsinki, 2004. 52 s. (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja, ISSN 1236-116X; 2004:15) ISBN 952-00-1585-X.

Opas on tarkoitettu kunnille ja kuntayhtymille, jotka ovat hakemassa valtionavustusta sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeille. Opas sisältää hyödyllistä tietoa myös lääninhallituksille, sosiaalialan osaamiskeskuksille ja muille alueellisille toimijoille, jotka joko osallistuvat hankkeiden toteuttamiseen tai niiden hallintoon.

Oppaassa kuvataan niitä periaatteita, joita noudatetaan hankkeiden haussa, rahoittamisessa ja seurannassa sekä esitellään kehittämistoiminnan painoalueet vuoteen 2007 asti. Painoalueet määrittyvät Kansallisen terveydenhuollon hankkeen, Sosiaalialan kehittämishankkeen ja Alkoholiohjelman pohjalta. Erikseen on määritelty ne kehittämisen painoalueet, joihin lääninhallitus myöntää rahoitusta ja ne joihin ministeriö myöntää rahoitusta. Ministeriön rahoittamien hankkeiden osalta on määritelty myös tarkat valtionavustuksen saamisen ehdot.

Hankehakemus osoitetaan aina lääninhallitukselle, joka myös palvelee kuntia kaikissa hakemisessa, rahoituksessa, maksatuksessa ja raportointiin liittyvissä kysymyksissä. Lääninhallituksen päätöksellä rahoitettavien hankkeiden valtionavustusta on haettava vuoden loppuun mennessä ja sosiaali- ja terveysministeriön päätöksellä jaettava määrärahaa helmikuun loppuun mennessä. Hakemuslomake löytyy sosiaali- ja terveysministeriön verkkosivuilta www.stm.fi sekä osoitteesta www.lomake.fi.

Asiasanat: avustukset, hankkeet, kehittäminen, ohjelmat, rahoitus

Sammandrag

Ansökningsmanual. Ansökan om statsbidrag för utvecklingsprojekt inom social- och hälsovården år 2005–2007. Helsingfors, 2004. 52 s. (Social- och hälsovårdsministeriets handböcker, ISSN 1236-116X; 2004:15) ISBN 952-00-1585-X.

Handboken är avsedd för kommuner och samkommuner som ansöker om statsunderstöd för utvecklingsprojekt inom social- och hälsovården. Handboken innehåller nyttig information även för länsstyrelser, kompetenscentrum inom det sociala området och andra regionala aktörer som på olika sätt deltar i att genomföra och administrera projekten.

Handboken beskriver de principer som iakttas vid ansökan, finansiering och uppföljning av projekten samt anger tyngdpunktsområdena i utvecklingsverksamheten till år 2007. Tyngdpunktsområdena bestäms på basis av det nationella hälso- och sjukvårdsprojektet, utvecklingsprojektet för det sociala området och det nationella alkoholprogrammet. De utvecklingsområden för vilka länsstyrelsen beviljar understöd och de för vilka social- och hälsovårdsministeriet beviljar understöd har definierats separat. I fråga om de projekt som finansieras av ministeriet har man också angett detaljerade villkor för erhållande av statsunderstöd.

Projektansökan riktas till länsstyrelsen i fråga. Länsstyrelserna betjänar kommuner i alla frågor som gäller ansökan, finansiering, utbetalning och rapportering. Statsunderstöd för de projekt som finansieras genom beslut av en länsstyrelse skall sökas före utgången av året, och de anslag som anvisas genom beslut av social- och hälsovårdsministeriet skall sökas före utgången av februari respektive år. Ansökningsblanketten finns tillgänglig på social- och hälsovårdsministeriets webbsidor: www.stm.fi och på adressen www.lomake.fi.

Nyckelord: finansiering, statsunderstöd, projekt, social- och hälsovård, utveckling

Summary

Guide for Applicant: Applying for Discretionary Government Grants for Development Projects in the Field of Social Welfare and Health Care in 2005–2007. Helsinki, 2004. 52pp. (Handbooks of the Ministry of Social Affairs and Health, Finland, ISSN 1236-116X; 2004:15) ISBN 952-00-1585-X.

The handbook is meant for the local authorities and joint municipal boards applying for discretionary government grants for development projects in the field of social welfare and health care. The guide also contains useful information for the State Provincial Offices, centres of excellence on social welfare and other regional actors that participate in different ways in the carrying out or administration of the projects.

The handbook describes the principles observed in the application, financing and monitoring of the projects and specifies the areas of priority in development activities until 2007. These areas are determined based on the National Health Care Project, the National Development Project for Social Services and the Alcohol Programme. Those areas of development for which a State Provincial Office grants financing and those for which the Ministry of Social Affairs and Health grants financing are defined separately. As regards the projects for which the Ministry grants financing, also detailed conditions for receiving government grants are laid down.

The application for a project shall be addressed to the relevant State Provincial Office. The State Provincial Offices serve local authorities in all issues relating to application, financing, ordering of payment, and reporting. Government grants for projects to be financed by decision of a State Provincial Office shall be applied for by the end of the year and grants to be allocated by decision of the Ministry of Social Affairs and Health by the end of February. The application form can be found at the Ministry's website: www.stm.fi and at the address www.lomake.fi.

Key words: development, financing, programmes, projects, social welfare and health care

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto	7
2. Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankerahoituksen lähtökohdat	8
2.1 Tavoitteena pysyvä järjestely – ei yksittäinen toimenpide	8
2.2 Lainsäädäntö	8
2.3 Kehittämishankkeiden valtionavustuksiin käytettävissä olevat määrärahat	9
2.4 Valtionapuviranomaiset	10
2.5 Asiantuntijatuki kehittämishankkeille	11
3. Valtakunnalliset kehittämisohjelmat	13
3.1 Kansallinen terveydenhuollon hanke	13
3.2 Sosiaalialan kehittämisuhanke	14
3.3 Alkoholiohjelma	15
4. Kehittämishankkeiden painoalueet	16
4.1 Lääninhallituksen päätöksellä rahoitettavat hankkeet	17
4.1.1 Kansallinen terveydenhuollon hanke (VVA 12 §)	18
4.1.2 Sosiaalialan kehittämisuhanke (VVA 11 §)	20
4.1.3 Alkoholiohjelma (VVA 11 §)	22
4.2 Sosiaali- ja terveysministeriön päätöksellä rahoitettavat hankkeet (VVA 10 §)	23
4.2.1 Tietoteknologian käytön edistäminen sosiaali- ja terveydenhuollossa	23
4.2.2 Palvelujen tuottaminen ja kehittäminen seudullisesti	28
4.2.3 Lapsiperheiden peruspalvelujen verkostoiminen ja yhteistyö- rakenteiden uudistaminen	33
4.2.4 Valtakunnallisesti merkittävät ehkäisevän työn hankkeet	34
4.2.5 Kielellisten ja kulttuuristen vähemmistöjen palvelujen kehittäminen	34
5. Kehittämishankkeen rahoittaminen	35
5.1 Johdanto	35
5.2 Valtionavustus ja muu julkinen tuki	36
5.3 Valtionavustukseen oikeuttavat kustannukset	36
5.4 Hakijan omarahoitusosuus	36
5.5 Tulorahoitus ja yksityinen rahoitus	37
6. Valtionavustuksen hakeminen ja valtionavustuspäätös	38
6.1 Hakija ja hallinnonnista vastaava toimija	38
6.2 Valtionavustuksen hakeminen ja määräajat	39
6.3 Valtionavustuspäätös ja muutoksenhaku	39
7. Valtionavustuksen maksatus sekä hankkeen seuranta ja valvonta	40
7.1 Valtionavustuksen maksatus	40
7.2 Seuranta ja valvonta hankkeen aikana	40
7.3 Valtionavustusselvitys	41
7.4 Hankkeiden arviointi	41
8. Kilpailutus ja kehittämishankkeet	42
YHTEYSTIETOJA (tilanne 1.11.2004)	44
HAKEMUSLOMAKE	46

1.

Johdanto

Sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaaminen edellyttää valtakunnantasoisten tavoitteiden asettamista kehittämistyölle. Näiden tavoitteiden toteuttamista tuetaan erillisellä rahoituksella. Valtion talousarviossa on vuodesta 2003 ollut kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämistoiminnan tukemiseen kohdennettu erillinen määräraha. Kunnat voivat saada valtionavustusta palvelujen kehittämistä ja tehostamista sekä toimintatapojen uudistamista toteutaviin hankkeisiin.

Kaikkien kuntien tulisi voida osallistua kehittämishankkeisiin tarpeen mukaan. Kehittämishankkeille tarjottavalla valtakunnallisella tuella pyritään edistämään sellaisten laajojen hankkeiden syntymistä, joissa alueelliset tarpeet olisi sovitettu yhteen valtakunnallisten tavoitteiden kanssa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeiden painoalueet ovat olleet laajoja ja myös monelta osin yhteisiä sosiaali- ja terveydenhuollolle. Hallituskaudella 2004–2007 kehittämishankkeiden painoalueet määrittivät Kansallisen terveydenhuollon hankkeen ja Sosiaalialan kehittämishankkeen sekä Alkoholiohjelman pohjalta, joista kaikista on olemassa valtioneuvoston periaatepäätökset.

Vuoden 2005 alusta sekä sosiaali- ja terveysministeriön että lääninhallitusten kehittämishankkeiden valtionavustuksille määritellään omat painoalueet. Ne on määritelty valtioneuvoston asetuksessa¹ ja painoalueet on tarkemmin kuvattu tässä oppaassa. Tavoitteena on vahvistaa valtakunnallista ohjausta siten, että saataisiin aikaan pysyviä rakenteellisia uudistuksia, jotka olisivat sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä ja etenisivät valtakunnallisesti.

Opas on tarkoitettu niiden kuntien, kuntayhtymien ja muiden toimijoiden käyttöön, jotka hakevat valtionavustusta sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeisiin taikka muulla tavoin osallistuvat hankkeen suunnitteluun, toteuttamiseen tai hallinnointiin. Oppaassa selkeytetään ja tarkennetaan niitä periaatteita ja käytäntöjä, joita noudatetaan haettaessa valtionavustusta sekä kuvataan hankkeiden painoalueet ja kriteerit.

¹ Valtioneuvoston asetus sosiaali- ja terveydenhuollon vuoden 2005 voimavaroista (854/2004, VVA)

2. Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankerahoituksen lähtökohdat

2.1 Tavoitteena pysyvä järjestely – ei yksittäinen toimenpide

Sosiaali- ja terveystalvelujen pysyvien uudelleenjärjestelyjen aikaansaaminen yhteistyössä kuntien, kuntayhtymien ja eri hallintokuntien tai muiden tahojen kesken vaatii yleensä paljon selvittely- ja suunnittelutyötä. Kehittämishankkeisiin suunnattava valtionavustus mahdollistaa esimerkiksi sen, että perustyössä oleva henkilöstö voi irrottautua kehittämistyöhön tai kunta voi palkata erikseen kokeneen kehittäjän.

Kehittämishankkeiden rahoittamisen painopiste on uudistusten toteuttamisessa. Kehittämishankkeisiin myönnettävällä valtionavustuksella ei ole tarkoitus paikata puutteita ja laiminlyöntejä kuntien järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvassa toiminnassa. Hankerahoituksella ei myöskään tueta puhtaasti tieteellistä tutkimusta eikä sen tarkoituksena ole paikata kuntien taloudellisten resurssien niukkuudesta johtuvia henkilöstö- tai muita resursseja. Investointeja hankkeisiin voi sisältyä vähäisessä määrin.

Valtionavustusta sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeelle myönnetään vain, jos kunta tai kuntayhtymä on päättänyt toteuttaa riittävät palvelujen tehostamiseen tähtäävät järjestelyt. Tämän osoittamiseksi hakemukseen on liitettävä asianmukaiset päätökset asiasta.

2.2 Lainsäädäntö

Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankejärjestelmä on osa sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusjärjestelmää, josta säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetussa laissa². Valtioneuvosto hyväksyy vuosittain sosiaali- ja terveydenhuollon voimavaroista antamassaan asetuksessa kehittämishankkeisiin käytettävissä olevan valtionavustuksen määrän sekä sen, miltä osin jaettavissa oleva määräraha jakautuu sosiaali- ja terveysministeriön ja lääninhallitusten kesken. Valtioneuvosto säätää myös kehittämishankkeiden valtakunnalliset painopisteet ja kriteerit. Voimavarojen alueellisen jakautumisen kriteerit päättää sosiaali- ja terveysministeriö.

² Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta (733/1992, STVOL). Mainitun lain 3 a luvussa säädetään kehittämishankkeiden valtionavustuksesta

Syyskuun alusta 2001 voimassa olleessa valtionavustuslaissa³ säädetään niistä perusteista ja menettelyistä, joita noudatetaan myönnettäessä valtionavustuksia. Lakia ei kuitenkaan sovelleta sosiaali- ja terveyshuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetussa laissa säädettyyn valtionosuuteen tai -avustukseen, ellei toisin ole säädetty. STVOL:iin on sisällytetty säännös, jonka mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeiden valtionavustuksiin sovelletaan valtionavustuslain säännöksiä, jotka koskevat valtionavustusten valvontaa, palauttamista sekä takaisinperintää.

Myöhemmin on tarkoitettu antaa asetus sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeista (*kehittämishankeasetus*). Asetuksessa säädetäisiin nykyistä yksityiskohtaisemmin valtionavustuksen hakemisesta, hakemusmenettelystä, kehittämishankkeiden painoalueista ja kriteereistä sekä hankkeen rahoittamiseen liittyvistä kysymyksistä.

2.3 Kehittämishankkeiden valtionavustuksiin käytettävissä olevat määrärahat

Sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin maksettaviin valtionavustuksiin on varattu vuonna 2005 yhteensä 54 430 000 euroa. Määräraha nousee 55 230 000 euroon vuonna 2006. Kansallisen terveydenhuollon hankkeen ansiosta määräraha on tällä hallituskaudella poikkeuksellisen suuri, koska hankkeen toteuttamiseen on varattu vuosina 2004–2007 vuosittain 30 miljoonaa euroa. Nykyisten päätösten mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin varatun määrärahan pysyvä taso on tulevaisuudessa runsaat 25 miljoonaa euroa vuodessa.

³ Valtionavustuslaki (688/2001) 14–20 §:ä, 21 §:n 1 momenttia, 24–26 §:ää, 28 ja 30 §:ää sekä 29 §:n 2 momenttia sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeisiin myönnettäviin valtionavustuksiin.

	2004	2005	2006	2007
	€	€	€	€
Kansallinen terveydenhuollon hanke yhteensä	30 000 000	30 000 000	30 000 000	30 000 000
- STM	20 000 000	20 000 000	20 000 000	
- Lääninhallitukset	10 000 000	10 000 000	10 000 000	
Sosiaalialan kehittämishanke ja Alkoholiohjelma yhteensä ⁴	12 330 000	19 430 000	25 230 000	25 230 000
- STM	4 000 000	6 000 000	8 000 000	
- Lääninhallitukset	8 330 000	13 430 000	17 230 000	
Perustamishankkeet	8 000 000	5 000 000	0	..
Yhteensä	50 330 000	54 430 000	55 230 000	55 230 000

Vuonna 2004 sosiaali- ja terveysministeriön ja lääninhallitusten päätöksillä myönnettiin valtionavustusta noin 250 kehittämishankkeelle. Useimmis- sa hankkeissa on mukana useita kuntia. Vaikkakin hankkeiden vaikutukset ulottuvat myös moniin muihin kuin suoraan hankkeeseen osallistuneisiin kuntiin, vaikuttaa siltä, että läheskään kaikki kunnat eivät vielä ole mukana valtakunnallisessa sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämistyössä.

Tietoja aikaisemmin rahoitetuista hankkeista löytyy sosiaali- ja terveys- ministeriön verkkosivulta www.stm.fi kohdasta Hankkeet otsikoiden ”Sosiaalialan kehittämishanke” ja ”Kansallinen terveydenhuolto- ja projekti” alta sekä kunkin lääninhallituksen omalta verkkosivulta.

2.4 Valtionapuviranomaiset

Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeisiin myönnettävien valtion- avustusten ohjeistamisesta ja hallinnoinnista vastaa **sosiaali- ja terveysminis- teriö yhdessä lääninhallitusten kanssa**. Kehittämishankkeiden rahoitukseen, hakemiseen, maksatukseen ja raportointiin liittyvissä kysymyksissä kuntia palvelevat lääninhallitusten sosiaali- ja terveysosastot. Lääninhallitusten verkkosivuilta www.laaninhallitus.fi löytyvät kehittämishankkeista vastaavien henkilöiden yhteystiedot.

⁴ Vuoden 2007 osalta perustamishankkeisiin mahdollisesti suunnattavasta määrärahasta ei ole vielä tehty päätöksiä. Perustamishankkeisiin suunnattavat määrärahat vähentävät sosiaali- ja terveyden- huollon kehittämishankkeisiin käytettävissä olevia määrärahoja.

2.5 Asiantuntijatuki kehittämishankkeille

Aihealueesta riippuen rahoitettavien hankkeiden valtakunnallisesta verkostoitumisesta huolehtii Sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimus ja kehittämisskeskus **Stakes, Suomen Kuntaliitto** tai erillisten sopimusten pohjalta nimeytyt tahot tai henkilöt. Yhdyshenkilöt esitellään myöhemmin tässä oppaassa samassa yhteydessä kun kuvataan hankkeiden painoalueet.

Stakes tarjoaa valtakunnallista tukea valtionavustuksella rahoitettaville kuntien hankkeille osoittamalla kullekin hankekokonaisuudelle vastuuhenkilön. Vastuuhenkilön tehtävänä on vastata Stakesin osallistumisesta hankkeita koskevien valtakunnallisten linjausten valmisteluun, hankkeiden ohjaukseen hakuvaiheessa ja rahoitettujen hankkeiden verkostoimiseen yhteistyössä alueellisten johtoryhmien, osaamiskeskusten ja aluetukihenkilöiden kanssa sekä arvioinnin järjestämiseen.

Sosiaalialan osaamiskeskuksilla on erityinen tehtävä organisoida kuntien yhteistoimintaa siten, että syntyisi laajoja hankkeita ja alueelliset tarpeet olisi yhteen sovitettu valtakunnallisten tavoitteiden kanssa. Osaamiskeskukset neuvottelevat alueen kuntien kanssa palvelurakenteen ja toimintojen kehittämisestä sekä laativat vuosittain seuraavalle vuodelle kattavan toimintaohjelman tarvittavista hankkeista ja rahoituksesta. Osaamiskeskukset myös kokoavat ja koordinoivat kunnissa tapahtuvaa kehittämistoimintaa ja ne voivat tarjota asiantuntija-apua hankkeiden suunnittelussa ja toimeenpanossa. Osaamiskeskukset ovat kuntien, korkeakoulujen ja järjestöjen keskinäisiä verkosto-organisaatioita, joiden tehtävänä on turvata sosiaalialan tutkimus-, kokeilu- ja kehittämistoiminnan toteutuminen omalla alueellaan.

Sosiaalialan osaamiskeskuksia on kahdeksan alueellista ja yksi valtakunnallinen ruotsinkielinen. Tietoa alueensa osaamiskeskusten toiminnasta saa osaamiskeskusten verkkosivuilta, joihin pääsee myös sosiaali- ja terveysministeriön sivuilta www.stm.fi kohdasta Sosiaalihuolto -> Sosiaalialan osaamiskeskukset.

Sosiaalialan kehittämishankkeen toimenpanoa varten on nimetty **alueelliset johtoryhmät** kullekin osaamiskeskusalueelle. Johtoryhmät linjaavat alueen sosiaalipoliittiset painoalueet, joihin muun muassa hankerahoitusta tulisi suunnata. Johtoryhmät toimivat yhteistyössä Kansallisen terveydenhuollon hankkeen alueellisten johtoryhmien ja tukihenkilöiden kanssa.

Osana Kansallisen terveydenhuollon hankkeen toimeenpanoa lääninhallitusten sosiaali- ja terveysosastot ovat koonneet tukiverkostot (**aluetukihenkilöt**) alueellisen tuen vahvistamiseksi. Tukiverkoston tehtävänä on tukea ja seurata terveydenhuollon lähipalvelujen toimivuutta ja niiden alueellista ja seudullista kehittämistä sekä yhteistyötä sosiaalitoimen, erikoissairaanhoidon ja kolmannen sekä yksityisen sektorin kanssa; edistää valtioneuvoston periaatepäätöstä toteuttavien hankkeiden käynnistymistä sekä toimia kuntien, lääninhallituksen, sairaanhoitopiirien, maakuntaliiton ja muiden seudullisten toimijoiden yhteistyöfoorumina.

Alueellisen tukiverkoston resursseja on lisätty siten, että kukin lääninhallitus on tehnyt sopimuksen yhden tai useamman asiantuntijan eli ns. aluetukihenkilön kanssa. Aluetukihenkilöiden tehtävänä on edistää Kansallisen terveydenhuollon hankkeen tunnettavuutta ja hankkeen tavoitteiden toteuttamista toiminta-alueellaan.

Tarkoitus on, että sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeet on riittävästi koordinoitu myös maakunnassa tapahtuvan yleisemmän kehittämistyön kanssa ja että valtakunnallisesti asetetut sosiaali- ja terveydenhuollon tavoitteet yhteensovitetään maakunnallisten kehittämistarpeiden kanssa. Useilla aluekeskuseduilla sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeita toteutetaan jo nyt osana aluekeskuksen hyvinvointistrategian toteutusta. Sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäasiainministeriön yhteisesti sovittujen linjausten mukaisesti kummallakin hallinnonalalla toteutettavien samansuuntaisten kehittämishankkeiden koordinaatiota tullaan edelleen tiivistämään.

3.

Valtakunnalliset kehittämisohjelmat

Valtioneuvosto vahvisti vuosina 2002 ja 2003 tekemissään päätöksissä ne periaatteet, joilla terveydenhuoltoa ja sosiaalialaa kehitetään valtakunnallisten vuoteen 2007 jatkuvien hankkeiden ajan. Kehittämistyötä tehdään kuntien ja valtion yhteistyönä ottamalla huomioon yksityisen ja kolmannen sektorin toiminta. Osana valtakunnallisten hankkeiden toteuttamista arvioidaan ja uudistetaan laajasti sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Hankkeet määrittävät ja antavat suunnan myös sosiaali- ja terveydenhuollon tulevalle kehittämiselle.

Valtakunnallisten hankkeiden keskeisenä tavoitteena on turvata kansalaisten tarpeiden mukaisten sosiaali- ja terveystalvelujen saaminen maan eri puolilla myös tulevaisuudessa. Keinoina ovat palvelujen laadun edelleen kehittäminen, palvelujen saannin perusteissa olevien erojen vähentäminen sekä alan henkilöstön saatavuuden ja osaamisen turvaaminen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuottaminen korkeatasoisina edellyttää suunnitelmallista ja laajaa yhteistyötä eri toimijoiden kesken. Valtakunnallisissa hankkeissa painotetaan yhteistyöstä ja työnjaosta sopimista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja järjestettäessä, eri sosiaali- ja terveydenhuollossa toimivien ammattiryhmien välillä ja myös erityistason ja peruspalvelujen kesken. Sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisessä hyödynnetään alueellista ja seudullista yhteistyötä. Myös sairaanhoitopiirien sisällä ja niiden välillä tehtävää yhteistyötä ja työnjakoa kehitetään.

3.1 Kansallinen terveydenhuollon hanke

Osana Kansallista terveydenhuollon hanketta on lainsäädännössä asetettu hoidon saatavuutta koskevat vaatimukset siten, että 1.3.2005 alkaen yhteysterveystalvelukeskukseen tulee saada samana arkipäivänä kun yhteydenottoa yritetään ja tarvittaessa pääsy hoitajan tai lääkärin vastaanotolle kolmantena arkipäivänä yhteydenotosta. Kaikki lääketieteellisesti tarpeelliseksi todettu hoito tulee järjestää kuudessa kuukaudessa. Hoidon saatavuutta tuetaan hoidon saatavuutta koskevien kriteerien asettamisella.

Toimintojen ja rakenteiden uudistamisessa keskeisessä asemassa ovat hoitosuositusten ja alueellisten hoito-ohjelmien kehittäminen ja käytäntöön soveltaminen, päivistystoiminnan, hankintamenettelyjen sekä laboratorio- ja kuvantamistoimintojen rationalisointi sekä valtakunnallisen sähköisen potilaskertomusjärjestelmän käyttöönotto.

Hanke kiinnittää erityistä huomiota ennaltaehkäisevään työhön, johon liittyy muun muassa Terveys 2015-ohjelma (www.terveys2015.fi).

Lisätietoja Kansallisesta terveydenhuollon hankkeesta www.terveyshanke.fi

3.2 Sosiaalialan kehittämishanke

Sosiaalialan kehittämishankkeen lähtökohtana on kuntien sosiaalihuollon perustyön vahvistaminen ja pysyvien uudistusten aikaansaaminen. Asiakkaan mahdollisuuksiin päästä palvelutarpeen arviointiin kiinnitetään huomiota erityisesti vanhustenhuollossa ja sosiaalityössä.

Palvelurakenteen ja toimintojen kehittämisessä työmenetelmiä uudistetaan ja hyödynnetään tietoteknologiaa sekä parannetaan lapsiperheiden, vanhusten ja vammaisten palveluja. Palvelurakenteen uudistamisen yhteydessä huolehditaan sosiaalialan henkilöstön osaamisen vahvistamisesta sekä kehitetään sosiaalihuollon ammatti- ja tehtävärakennetta, henkilöstön mitoitusta ja työoloja. Hyvät käytännöt -ohjelman avulla uudistetaan sosiaalityötä ja sosiaalipalveluja kokoamalla, arvioimalla ja välittämällä tietoa hyvistä ja vaikuttavista työmenetelmistä ja työkäytännöistä.

Osana sosiaalialan kehittämishanketta käynnistyy sosiaalialan pitkän aikavälin kehittämistyö Hyvinvointi 2015 -ohjelma.

Lisätietoja sosiaalialan kehittämishankkeesta www.sosiaalihanke.fi

3.3 Alkoholiohjelma

Alkoholiohjelma vuosille 2004–2007 pohjautuu lokakuussa 2003 annettuun valtioneuvoston periaatepäätökseen alkoholipolitiikan linjauksista. Sosiaali- ja terveysministeriön koordinoima ohjelma rakentuu valtionhallinnon, kuntien, kirkkojen, järjestöjen ja elinkeinoelämän yhteistyöstä.

Valtioneuvoston periaatepäätös määrittelee alkoholipolitiikan yleiseksi tavoitteeksi alkoholista aiheutuvien haittojen vähentämisen. Tavoitteena on erityisesti lasten ja perheiden hyvinvoinnille aiheutuvien haittojen vähentäminen, alkoholin riskikäytön ja siitä aiheutuvien haittojen vähentäminen sekä alkoholijuomien kokonaiskulutuksen vähentäminen. Tarkemmat suuntaviivat kunkin kolmen tavoitteen osalta on esitetty STM:n julkaisussa *Alkoholiohjelma 2004–2007. Yhteistyön lähtökohdat 2004*.

Valtionhallinnon ulkopuoliset toimijat liittyvät yhteistyöhön alkoholihaittojen vähentämiseksi allekirjoittamalla kumppanuussopimuksen. Kumppanit laativat omat konkreettiset toimintasuunnitelmansa ja sitoutuvat arvioimaan ja kehittämään omaa toimintaansa ohjelmakaudella. Myös kuntia kutsutaan kumppaneiksi.

Kumppanuus alkoholiohjelmassa ei automaattisesti oikeuta julkisista varoista annettavaan lisärahoitukseen. Kunnat, kirkot, järjestöt ja elinkeinotoimijat osallistuvat alkoholihaittojen vähentämiseen pääsääntöisesti omien voimavarojensa puitteissa. Kunnat voivat hakea alkoholiohjelmaan liittyville hankkeille valtionavustusta sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeiden toteuttamiseen varatuista määrärahoista. Kunnat, kuntayhteisöt ja järjestöt voivat hakea tukea alkoholiohjelmaan liittyville hankkeille myös terveyden edistämisen määrärahoista (www.stm.fi kohdasta Hankkeet -> Terveyden edistämishankkeet). Lisäksi järjestöt voivat hakea tukea alkoholiohjelmaan liittyville hankkeille Raha-automaattiyhdistykseltä (www.ray.fi/avustustoiminta).

Lisätietoa alkoholiohjelma www.alkoholiohjelma.fi

4.

Kehittämishankkeiden painoalueet⁵

Kansallisen terveydenhuollon hankkeen ja Sosiaalialan kehittämishankkeen sekä Alkoholiohjelman pohjalta määritellyt kehittämishankkeiden painoalueet ovat laajoja ja monelta osin yhteisiä sosiaali- ja terveydenhuollolle. Painoalueet on määritelty vuodelle 2004 annetussa voimavara-asetuksessa ja ne pysyvät pääosin samoina vuoteen 2007 asti. Erona vuoteen 2004 on, että vuosien 2005–2007 osalta määritellään erikseen lääninhallitusten ja ministeriön rahoittamien hankkeiden painoalueet. Painoalueet kuvataan tässä esitteessä sellaisina kuin niistä sosiaali- ja terveydenhuollon voimavaroista annetussa asetuksessa vuodelle 2005 on säädetty (VVA 10–12 §).

Lääninhallitusten valtionavustuspäätösten piiriin tulevien hankkeiden painoalueet on määritelty aikaisempien vuosien tapaan laajoiksi ja tällä halutaan turvata hyvinkin erilaisten, vahvasti kuntien tarpeista lähtevien hankkeiden aikaansaaminen. Sen sijaan ministeriön päätettävissä olevalla määrärahalla on tarkoitus saada koko maan laajuisesti keskushallinnon tasolla päätetyt **rakenteelliset muutokset** käyntiin, minkä vuoksi hankkeille on määritelty tarkat valtionavustuksen saamisen ehdot.

Ministeriön valtionavustuspäätösten piiriin tulevat hankkeet koskevat erityisesti palvelujen tuottamista ja kehittämistä nykyistä suuremmalla väestöpohjalla joko seudullisesti tai muulla alueellisella väestöpohjalla. Myös lääninhallitusten rahoittamissa hankkeissa kriteerinä on hankkeen seutukunnallinen laajuus, mutta myös yhden kunnan hankkeisiin on mahdollista saada rahoitusta.

⁵ Kullekin painoalueelle on nimetty yhdyshenkilöt ministeriöstä ja Stakesista. Yhdyshenkilöt saattavat muuttua ja ajankohtaisen tilanteen voi tarkistaa ministeriön verkkosivuilla (www.stm.fi) olevasta tämän oppaan nettiversiosta.

4.1 *Lääninhallituksen päätöksellä* rahoitettavat hankkeet

Lääninhallitus voi myöntää valtionavustusta kansallisen terveydenhuollon hankkeen määrärahasta sellaisiin kuntien ja kuntayhtymien sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeisiin, joiden sisältönä on jokin alla luetelluista painoalueista (VVA 12 §):

1. Hoitoon pääsyn turvaaminen
2. Terveyskeskusten toimivuuden varmistaminen ja ennalta ehkäisevä työ
3. Terveyskeskusten ja erikoissairaanhoidon yhteistyön kehittäminen ja palvelujen tehostamiseen tähtäivät järjestely
4. Henkilöstön saatavuuden ja osaamisen turvaaminen

Lääninhallitus voi myöntää valtionavustusta sellaisiin Sosiaalialan kehittämishankkeen mukaisiin kuntien ja kuntaryhmien sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeisiin, joiden sisältönä on jokin allaluetelluista painoalueista (VVA 11 §):

1. Vanhusten palveluiden saatavuuden ja laadun parantaminen
2. Varhaisen puuttumisen -työmenetelmien käyttöönotto
3. Lastensuojelun avo- ja sijaishuollon palveluiden saatavuuden ja laadun parantaminen
4. Palveluohjausmenettelyn käytön laajentaminen
5. Vammaispalveluiden saatavuuden ja erityisosaamisen parantaminen
6. Sosiaalihuollon henkilöstön tehtävärakenteen ja työolojen kehittäminen

Lääninhallitus voi myös myöntää valtionavustusta Alkoholiohjelman mukaisiin kehittämishankkeisiin, joiden sisältönä on jokin VVA 11 §:ssä luetelluista painoalueista.

4.1.1 Kansallinen terveydenhuollon hanke (VVA 12 §)

1. Hoitoon pääsyn turvaaminen

Hoitoon pääsyn turvaamiseksi voidaan rahoittaa hankkeita, joilla kehitetään terveyskeskusten puhelinneuvontatoimintaa ja sitä tukevaa henkilöstön koulutusta sekä hoitohenkilöstön välisen työnjaon kehittämistä. Kokonaisuudesta voidaan rahoittaa myös hankkeita, joiden tarkoituksena on edistää yhtenäisten valtakunnallisten kiireettömän hoidon perusteiden käyttöönnottoon liittyvää alueellista koulutustoimintaa yhteistyössä erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon kanssa.

Yhteyshenkilöt ovat jouko.isolauri@stm.fi , kati.myllymaki@stm.fi ja markku.pekurinen@stakes.fi

2. Terveyskeskusten toimivuuden varmistaminen ja ennalta ehkäisevä työ

Lääninhallitus voi myöntää terveyskeskusten toimivuuden varmistamista ja ennalta ehkäisevää työtä koskeviin hankkeisiin valtionavustusta, jos kyseessä on aiemmin sosiaali- ja terveysministeriöltä tai lääninhallitukselta tämän kohdan mukaiseen tarkoitukseen valtionavustusta saaneen Kansallisen terveydenhuollon hankkeen jatkohakemus ja hanke on edennyt hankesuunnitelman mukaisesti ja lääninhallitus katsoo hankkeen jatkamisen tarkoituksenmukaiseksi.

Lääninhallitus voi myös myöntää valtionavustusta sellaiseen uuteen hankkeeseen, jossa kyseessä on terveydenhuollon ammattihenkilöiden välistä uudenlaista työnjakoa toteuttava hanke tai kyseessä on väestön tarpeiden mukaisen ehkäisevän työn kehittäminen, jossa hakijana on väestöpohjaltaan valtioneuvoston periaatepäätöksen suosituksen mukainen terveyskeskuskuntayhtymä tai seutu. Hankkeeseen tulee sisältyä ehkäisevän työn johtamisen ja/tai hallintokuntien välisen yhteistyön kehittämistä.

Lääninhallitus voi myöntää valtionavustusta sellaiseen uuteen hankkeeseen, jossa kyseessä on suun terveydenhuollon palveluiden uudenlaista tuottamistapaa toteuttava hanke, esimerkiksi palvelujen järjestäminen seudullisena kokonaisuutena.

Yhteyshenkilöt ovat risto.pomoell@stm.fi , marjukka.vallimiespatomaki@stm.fi , anne.nordblad@stm.fi , eero.lahtinen@stm.fi ja juha.teperi@stakes.fi

3. Terveyskeskusten ja erikoissairaanhoidon yhteistyön kehittäminen ja palvelujen tehostamiseen tähtäävät järjestelyt

Lääninhallitus voi myöntää terveyskeskusten ja erikoissairaanhoidon yhteistyön kehittämiseen ja palvelujen tehostamiseen liittyviä järjestelyitä koskeviin hankkeisiin valtionavustusta, jos kyseessä on aiemmin sosiaali- ja terveysministeriöltä tai lääninhallitukselta tämän kohdan mukaiseen tarkoitukseen valtionavustusta saaneen Kansallisen terveydenhuollon hankkeen jatkohankemus ja hanke on edennyt hankesuunnitelman mukaisesti ja lääninhallitus katsoo hankkeen jatkamisen tarkoituksenmukaiseksi.

Hankerahoituksella voidaan myös tukea Käypä hoito -suositusten toimeenpanoa ja alueellisten hoito-ohjelmien rakentamista ja käyttöönottoa.

Yhteyshenkilöt ovat sakari.lankinen@stm.fi ,
kati.myllymaki@stm.fi , anne.nordblad@stm.fi ja
markku.pekurinen@stakes.fi , marjukka.makela@stakes.fi

4. Henkilöstön saatavuuden ja osaamisen turvaaminen

Lääkäreiden, hammaslääkäreiden ja muiden terveydenhuollon ammattihenkilöryhmien saatavuuden ja osaamisen turvaamista koskevissa hankkeissa on tavoitteena kehittää ja ottaa käyttöön henkilöstön rekrytointiin, työkyvyn ja -hyvinvoinnin edistämiseen, varahenkilöstön järjestämiseen, henkilöstöjohtamiseen sekä osaamisen johtamiseen liittyviä toimintatapoja.

Osaamisen johtamista koskevissa hankkeissa painoalueena on alueelliseen ja seudulliseen yhteistyöhön perustuvien toimintatapojen kehittäminen.

Yhteyshenkilöt ovat marjukka.vallimiespatomaki@stm.fi ,
kati.myllymaki@stm.fi ja marja-leena.perala@stakes.fi

4.1.2 Sosiaalialan kehittämishanke (VVA 11 §)

1. Vanhusten palveluiden saatavuuden ja laadun parantaminen

Painopisteenä on ikäihmisten kotona asumisen tukeminen. Tavoitteeseen pyritään palvelurakennetta uudistamalla, kehittämällä erityisesti omaishoitoa ja kotipalveluja tai kotihoitoa sekä ottamalla palvelusetelit käyttöön sosiaali- huollon palveluissa. Kotipalvelun ja kotihoidon sekä ikäihmisten laitoshankkeet toteutetaan Sosiaalialan kehittämishankkeen ja Kansallisen terveydenhuollon hankkeen yhteisinä hankkeina. Tavoitteena on, että sosiaali- ja terveydenhuollon yhteiset linjaukset otetaan mahdollisimman pitkälle huomioon kuntien ja seutukuntien hankkeissa. Ikäihmisten palvelujen yhteensovittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa on laadittu erillinen muistio, joka löytyy osoitteesta www.sosiaalihanke.fi tai www.terveyshanke.fi

Yhteyshenkilöt ovat viveca.arrhenius@stm.fi , anne-mari.raassina@stm.fi , hanna.nyfors@stm.fi ja paivi.voutilainen@stakes.fi

2. Varhaisen puuttumisen -työmenetelmien käyttöönotto

Varhaisen puuttumisen työvälineitä on kehitetty monissa hankkeissa, mutta pitkäjänteisimmin Stakesin yhdessä pilottikuntien kanssa toteuttamissa hankkeissa. Näissä on tuotettu käytännön työmenetelmiä, joiden avulla mm. suuret lasten ja nuorten kanssa toimivat ammattilaisryhmät (varhaiskasvatuksen henkilöstö, opettajat ja neuvolahenkilöstö) voivat riittävän ajoissa havaita ja puuttua lasten ja nuorten ongelmiin sekä järjestää näille tarvittavaa tukea (www.stakes.fi/hyvinvointi/verk). Hankkeiden tulisi kehittää kaikkien lasten, nuorten ja perheiden parissa työskentelevien varhaisen puuttumisen työkäytäntöjä ja yhteistoimintaa. Yhteistoiminnan kehittäminen edellyttää koordinaattorakenteiden luomista ja niiden hyvää kytkemistä kunnan ja sen eri sektorien johtamisjärjestelmään. Hankkeiden toteutus tulisi kytkeä osaksi jatkuvaa perustyön kehittämistä eri sektoreilla.

Yhteyshenkilöt ovat martti.lahteinen@stm.fi , esa.eriksson@stakes.fi ja jukka.pyhajoki@stakes.fi

3. Lastensuojelun avo- ja sijaishuollon palveluiden saatavuuden ja laadun parantaminen

Avustusta saavien hankkeiden tavoitteiden tulee olla yhteneväisiä lastensuojelun kehittämissuunnitelman tavoitteen (alueellisesti koordinoitu palvelukokonaisuus) ja toimenpideohjelmien kanssa (luettavissa www.sosiaalihanke.fi). Avohuollon osalta painotetaan alkuvaiheen työskentelyä (alkuarviointia) tai lastensuojelun työntekijöiden ja muiden toimijoiden moniammatillista työtä sekä näissä tarvittavia työmuotoja ja työtä tukevia rakenteita. Sijaishuollon perhehoidon hankkeilta edellytetään, että ne on suunniteltu riittävän suurelle väestöpohjalle. Sijaishuollossa painopistealueena on perhekuntoutus ja jälkihuolto sijais- ja avohuollon yhteistyönä.

Yhteyshenkilöt ovat eeva.kangasniemi@stm.fi ,
kristiina.laiho@pikassos.fi ja tarja.heino@stakes.fi

4. Palveluohjausmenettelyn käytön laajentaminen

Palveluohjausta on kehitetty sosiaali- ja terveysministeriön yhdessä kuntien kanssa toteuttamassa Palveluohjauskokeilussa 2001–2003 (Selvityksiä 2003:11). Kokeilun kohderyhmänä oli pitkäaikaisesti sairaat ja vammaiset lapset ja nuoret sekä heidän perheensä. Stakes tuotti kokeilusta arviointiraportin (FinSoc arviointiraportteja 2/2003).

Palveluohjauksen kehittämisen tavoitteena on edistää asiakaslähtöistä työtettä sosiaalialalla. Menetelmää ja sitä tukevia työvälineitä on tarkoitettu kehitteä myös muiden asiakasryhmien kanssa tehtävässä työssä sekä laajentaa menetelmän käyttöönottoa uusiin kuntiin. Hankkeiden tulisi saada palveluohjaus pysyväksi osaksi kuntien ja muiden yhteistyökumppaneiden (esimerkiksi työvoiman palvelukeskusten) perustyötä.

Kehittämisrahalla eri puolilla maata käynnissä olevat ja uudet palveluohjaushankkeet verkostoidaan järjestämällä työkokouksia ja muuta valtakunnallista tukea.

Yhteyshenkilöt ovat martti.lahtinen@stm.fi , aini.kimpimaki@stm.fi ,
riitta.haverinen@stakes.fi ja vuoden 2004 aikana myös erja.pietilainen@famr.fi

5. Vammaispalveluiden saatavuuden ja erityisosaamisen parantaminen

Tavoitteena on vammaisten ihmisten asumispalveluiden laadun parantaminen sekä vammaispalveluissa tarvittavan erityisosaamisen turvaaminen seudullisena yhteistyönä. Myös kohdennettuja hankkeita henkilökohtaisen avustajapalvelun ja tulkkipalvelun kehittämiseksi rahoitetaan.

Yhteyshenkilöt ovat aini.kimpimaki@stm.fi , aulikki.rautavaara@stakes.fi

6. Sosiaalihuollon henkilöstön tehtävärakenteen ja työolojen kehittäminen

Hankkeiden tulee kohdentua kunnan sosiaalihuollon tehtävä- ja ammattirakenteen sekä henkilöstön mitoituksen kehittämiseen. Tavoitteena on parantaa henkilöstön työolosuhteita ja työturvallisuutta. Stakes antaa osalle hankkeista kehittämis- ja arviointitukea. Asiantuntijatuen piiriin tulevat hankkeet valitaan valtionavustusta saaneista hankkeista erillisellä valintamenettelyllä ja kunnan ilmaiseman halukkuuden perusteella.

Yhteyshenkilöt ovat pirjo.sarvimaki@stm.fi , ilse.julkunen@stakes.fi ja terhi.lonnfors@stakes.fi

4.1.3 Alkoholiohjelma (VVA 11 §)

- 1. Viranomaisten, järjestöjen, kuntalaisten ja elinkeinoelämän yhteistyön parantaminen alkoholihaittojen ehkäisyssä ja vähentämisessä paikallistasolla tai seudullisesti.
- 2. Nuorten alkoholin käytön ehkäisy ja alkoholin haitoista kärsivien perheiden tukeminen ja hoito erityisesti lasten hyvinvoinnin näkökulmasta.
- 3. Alkoholin riskikulutuksen aiheuttamien haittojen vähentäminen varhaisvaiheen tukitoimin.
- 4. Päihdepalvelujen laatusuosituksen toimeenpano.

Yhteyshenkilöt ovat kari.haavisto@stm.fi , marjatta.montonen@stm.fi , saini.mustalampi@stakes.fi

4.2 Sosiaali- ja terveysministeriön päätöksellä rahoitettavat hankkeet (VVA 10 §)

Sosiaali- ja terveysministeriö voi myöntää rahoitusta kymmenen eri paino-alueen mukaisiin kehittämishankkeisiin. Painoalueet on määritelty sosiaali- ja terveydenhuollon voimavaroista annetussa asetuksessa.

Valtionavustusta voidaan myöntää sellaisiin kuntien ja kuntayhtymien kehittämishankkeisiin, joiden sisältönä on tietoteknologian käytön edistäminen. Valtionavustusta voidaan myöntää myös palvelujen tuottamista nykyistä suuremmalla väestöpohjalla toteuttaviin kehittämishankkeisiin, joiden tavoitteena on palveluiden saatavuuden turvaaminen asuinpaikasta riippumatta ja hankkeen sisältönä on jokin seuraavista alueista: sosiaalihuollon palvelujen ja kehittämistyön kokoaminen seudullisesti, terveyskeskustoiminnan järjestäminen seudullisina toiminnallisina kokonaisuuksina mielenterveys- ja päihdepalvelujen sekä lasten ja nuorten psykososiaalisten erityispalveluiden kokoaminen ja kehittäminen seudullisesti sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyönä sekä laboratorio- ja kuvantamispalveluiden kokoaminen nykyistä suurempiin yksiköihin.

Lisäksi valtionavustusta voidaan myöntää lapsiperheiden peruspalvelujen verkostoimista ja yhteistyörakenteiden uudistamista koskeviin kehittämishankkeisiin, kielellisten ja kulttuuristen vähemmistöjen sosiaali- ja terveyspalveluja edistäviin kehittämishankkeisiin sekä valtakunnallisesti merkittäviin ehkäisevän työn kehittämishankkeisiin. Näiden painoalueiden mukaiset kehittämishankkeet voivat olla myös yhden kunnan hankkeita.

Painoalueesta riippumatta rahoitusta haetaan yhdellä lomakkeella ilman, että hakijan pitää ottaa kantaa, hakeeko rahoitusta Kansallisesta terveydenhuollon kehittämishankkeesta vai Sosiaalialan kehittämishankkeesta.

4.2.1 Tietoteknologian käytön edistäminen sosiaali- ja terveydenhuollossa

Tietoteknologiahankkeissa valtionavustuksen saaminen edellyttää sitoutumista alueelliseen tietohallintoyhteistyöhön ja kansallisiin linjauksiin sekä osallistumista kansalliseen kehittämis- ja yhteensovittamistyöhön. Sosiaali- ja terveydenhuollon laadukkaamman ja kustannustehokkaamman toiminnan mahdollistamiseksi on tarpeen, että toimintayksiköt voivat tehdä joustavasti yhteistyötä organisaatio- ja hallintorajoista riippumatta. Siksi tavoitteena on, että toimijat organisoivat sosiaali- ja terveydenhuollon alueellisen ja verkostoitumista tukevan tietohallinnon kehittämistyön sekä nimeävät tai muodostavat alueellisen toimijan, jolla on riittävä sekä sosiaali- että terveydenhuollon toiminnan tuntemus. Alueellisen toimijan päätehtävänä on saumattomien palveluiden ja niitä tukevien tietohallintoratkaisujen kehittämisen, käyttöön-

oton ja käytön tuki. Alueellinen toimija huolehtii osaltaan siitä, että kansallinen lainsäädäntö ja laaditut suositukset ja ohjeet toimeenpannaan ja sovitaan osaksi alueen yhteistoimintaa. Organisoinnilla pyritään myös riittävään kokoon osaamisen ja kustannustehokkuuden kannalta. Tässä yhteydessä tulee tarkastella missä laajuudessa tietoteknologian kehittämis- ja toimeenpanovastuu kuuluu sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen tuottamista varten perustetulle yksikölle. (Ks. *Saumattoman palveluketjun ja sitä tukevien tietohallintoratkaisujen ohjausryhmän suositukset. STM työryhmämuistio 2003:18*)

Terveydenhuollon tietoteknologian kansallisia linjauksia toteuttavat hankkeet

Tavoite Sairaanhoitopiirien tehtävänä on 1.3.2005 voimaan tulevan erikoissairaanhoitolain 10 §:n mukaisesti huolehtia alueellaan tietojärjestelmien yhteensovittamisesta. Tietojärjestelmäinfrastruktuurin ohjaaminen ja koordinointi sähköisen arkiston, viitetietojärjestelmien ja muiden kansallisesti järjestettävien palveluiden osalta tulee organisoida erityisvastuualueittain ministeriön ohjeistuksen mukaisesti.

Valtionavustusta suunnataan erityisesti niihin hankkeisiin, joilla toteutetaan alueellisesti integroitu ja valtakunnallisesti yhteensopiva sähköinen potilasasiakirjajärjestelmä. Näiden hankkeiden tulee perustua yhteisiin määrityksiin, hallinnollisiin palveluihin ja avoimiin rajapintoihin STM:n työryhmämuistiossa 2003:38 esitettyjen linjausten mukaisesti. Sähköisen potilasasiakirjajärjestelmän kehittämissankkeille asetetaan yllä kuvattujen alueellista yhteistyötä koskevien vaatimusten lisäksi seuraavat vaatimukset:

- Ehtona**
- Järjestelmien tulee käyttää kansallisesti määriteltyjä rakenteisia tietoja. Rakenteiset tietomääritykset on julkaistu sivulla www.oskenet.fi (*Kristiina Häyrinen, Jari Porrasmaa, Jorma Komulainen, Kauko Hartikainen: Sähköisen potilaskertomuksen yhdenmukaiset rakenteiset ydintiedot – Loppuraportti 3.2.2004. Osaavien keskusten verkoston julkaisu 5/2004.*) Rakenteisten tietojen käyttöönottoa alueellisissa hankkeissa koordinoi Suomen Kuntaliitto, jossa yhteyshenkilönä on Kauko Hartikainen, kauko.hartikainen@kuntaliitto.fi.
  - Rakenteiset tiedot perustuvat kansallisesti hyväksytyihin termeihin, luokituksiin ja koodistoihin. Tietojärjestelmiltä edellytetään valmiutta päivittää tiedot Stakesin ylläpitämältä koodistopalvelimelta (<http://koodistopalvelu.stakes.fi>). Tietojärjestelmiltä edellytetään myös valmiutta yksilöidä toimipaikat, henkilöt ja dokumentit ISO/OID-koodiston avulla. Koodistopalvelimen käyttöä ja ISO/OID-koodin käyttöönottoa ohjaa Stakes, jossa yhteyshenkilönä on Matti Ojala, matti.ojala@stakes.fi.

- Tietoteknologian käytössä tulee noudattaa kansallisia, tietoturvallista tiedon käyttöä ja luovutusta koskevia suosituksia sekä hyödyntää näitä tukevia valtakunnallisia palveluita kuten sähköistä ammattilaisvarmennetta, joka tulee perustumaan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen ylläpitämään rekisteriin. Suositukset koskevat potilastietojen luovuttamisen ja käytön edellytyksiä, lokitietoja, sähköistä suostumusta, PKI:n toteuttamista, sähköistä allekirjoitusta ja sähköistä arkistointia sekä kansallisia standardeja. Suositukset on julkaistu Osaavien keskusten verkoston julkaisusarjassa ja ne löytyvät myös www.oskenet.fi -sivuilta. Suositusten käyttöönottoa ohjaa Stakes, jossa yhteyshenkilönä on Pekka Ruotsalainen, pekka.ruotsalainen@stakes.fi.
- Järjestelmien välisessä kommunikoinnissa käytetään yhteisesti sovittua, avointa standardia (CDA R2). Näin mahdollistetaan se, että tieto on tarvittaessa käytettävissä yli organisaatorajojen. Standardin mukaiset määrittymiset muun muassa sähköisille lomakkeille, läheteille ja hoitopalautteelle on tehty HL7-yhdistyksen toimesta ja julkaistu sivulla www.hl7.fi. Näitä määrittymiä pystyvät hyväksikäyttämään myös mm. Kela, apteekit ja vakuutuslaitokset. Määrittysten toimeenpanoa ohjaa HL7-yhdistys, jossa yhteyshenkilönä on Vesa Pakarinen, vesa.pakarinen@vtt.fi.
- Sähköisten potilaskertomusjärjestelmien tulee tuottaa tiedot eri tasolla tapahtuvaan johtamiseen, ohjaamiseen ja seurantaan sekä tilastoviranomaisten edellyttämät tiedot siten, että määrittymiset, luokitukset ja käsitteet ovat yhtenäiset ja niiden lähteenä on aina sama perustieto. Kehittämistyö toteutetaan eri osapuolten yhteistyönä siten, että valtakunnallinen tilastotieto voidaan saada osana muuta tietotuotantoa. Stakes koordinoi osaltaan valtakunnallisen tiedon saantia. Yhteyshenkilönä on Olli Nylander, olli.nylander@stakes.fi.
- Aluetietojärjestelmien arkkitehtuuriratkaisujen yhtenäistäminen toteutetaan Stakesin ohjauksessa tiiviissä yhteistyössä ERVA-alueiden sekä Aluearkkitehtuuri 2002 ja Aluearkkitehtuuri 2005 raporttien laatijoiden kanssa. Yhteyshenkilönä on Päivi Hämäläinen, paivi.hamalainen@stakes.fi.

Lisätietoja antavat annakaisa.iivari@stm.fi ja pennti.itkonen@stm.fi

Sosiaalihuollon tietoteknologian edistämistä toteuttavat hankkeet

Tavoite

Valtionavustus suunnataan hankkeille, jotka toteuttavat vuonna 2004 valmistuvaa sosiaalihuollon tietoteknologian käytön edistämisen kokonaissuunnitelmaa ja ovat toteutusajankautultaan siihen sopivia kokonaisuuksia tai osia.

Hankkeissa painotetaan seudullista ja alueellista toteutustapaa ja yhteistyötä terveydenhuollon teknologiaratkaisujen kanssa. Koska kansallisia linjauksia ollaan vasta luomassa ja tavoitteena on valtakunnallisesti toimiva kokonaisuus, tullaan sosiaalihuollon tietoteknologiahankkeissa toteuttamaan valtakunnallinen ohjaus ja koordinointi sekä keskitetty tuki eri hankkeille.

Kyse on etenevästä, porrastetusta hankeohjelmasta, jossa alkuvaiheessa keskitytään valtakunnallisesti yhtenäisten määritysten luomiseen sekä sellaisiin asiakas- ja työprosessien kuvauksiin, jotka ovat pohjana tietotekniikan hyödyntämiselle seuraavissa vaiheissa. Alkuvaiheessa voidaan myös kehittää edelleen sellaisia tietoteknologiaratkaisuja, joita on aiemmin pilotoitu. Myös pilottihankkeiden kokemusten levittäminen ja hyödyntäminen kuuluvat alkuvaiheen toimenpiteisiin.

Kansallisen tason käsitelmääritykset, termistöt ja koodit luodaan valtakunnallisessa hankkeessa, joten tukea tällaisille alueellisille hankkeille ei myönnetä.

Avustusta voidaan myöntää alueellisille hankkeille, joissa selvitetään sosiaalihuollon tietoteknologian kehittämistarpeet sekä henkilöstön osaaminen ja joissa selvityksen perusteella tullaan laatimaan sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen suunnitelma (sopimus) kehittämistoimenpiteistä, yhteistoiminnan lisäämisestä ja sen organisoinnista kuntien ja mahdollisten muiden toimijoiden kesken.

Valtionavustuksen kohdentaminen sosiaalihuollon tietoteknologiahankkeen alkuvaiheessa vuosina 2005–2006 painottuu tietoteknologiaratkaisujen valmisteluun ja jo olemassa olevien teknisten ratkaisujen ja määritysten soveltuvuuden arviointiin ja parantamiseen. Osa-alueita voivat olla esimerkiksi:

Ehtona

- alueellinen sosiaalihuollon asiakasprosessien kuvaus yleisesti hyödynnettävällä tavalla (erilaiset kunnat ja erilaiset toimintatavat huomioon ottaen) pohjaksi tietotekniikkahankkeisiin ja tätä kautta tietoteknologiaosaamisen lisääminen
- sosiaalihuollon omien tietotarpeiden määrittelyt ennen kaikkea hankittaessa palveluja erilaisille asiakkaille (yksityinen, kunnallinen palvelu)

- kehittämishankkeet, jotka liittyvät jo olemassa olevaan infrastruktuuriin ja järjestelmiin: VIRVE, terveydenhuollon aluetietojärjestelmät ja viitetietokannat, asiakkaan ja työntekijän sähköinen tunnistaminen
- sosiaalihuollon henkilöstön tietotekniikkaosaamisen kehittämistarpeiden selvittäminen sekä kehittämissuunnitelmien laatiminen
- sähköisten konsultaatiopalvelujen edelleen kehittäminen jo tehtyjen pilottien pohjalta tietoturvallisesti alueellisena yhteistoimintana

Vuodesta 2006 alkaen ehtona on lisäksi se, että:

- hankkeissa noudatetaan siihen mennessä sosiaalihuollon asiakirjoista annettuja valtakunnallisia suosituksia mm. käsitteistä ja asiakirjojen sisällöistä
- tietoteknologian käytössä noudatetaan kansallisia, tietoturvallista tiedon käyttöä ja luovutusta koskevia suosituksia sekä hyödynnetään näitä tukevia valtakunnallisia palveluita.
- järjestelmien välisessä kommunikoinnissa käytetään yhteisesti sovitua, avointa standardia, mikä mahdollistaa tiedon käytettävyyden yli organisaatorajojen.
- sähköisten asiakastietojärjestelmien tulee tuottaa suoraan tilastoviranomaisten edellyttämät tiedot.

Yhteyshenkilöt ovat martti.lahteinen@stm.fi heli.sahala@kuntaliitto.fi ja ani.kajander@stakes.fi

4.2.2 Palvelujen tuottaminen ja kehittäminen seudullisesti

Sosiaalihuollon palvelujen ja kehittämistyön kokoaminen seudullisesti

Tavoitteena on hallituskauden aikana luoda koko maan kattava sosiaalihuollon seudullisen yhteistyön pysyvä rakenne. Jokaisella kuntien yhdessä määrittelemällä alueella on tavoitteena saada aikaan yleinen palvelujen järjestämistä koskeva seutusopimus sekä palvelukohtaisia sopimuksia. Tavoitteena on myös, että kunnat olisivat seudullisesti palkanneet yhteisiä palveluja tuottavaa henkilöstöä.

Pitkällä aikavälillä jokaisessa kuntien yhdessä määrittämällä alueella (seutukunnassa, maakunnassa) olisi pysyvästi yksi päiväkotia, vanhusten palvelukeskus, sosiaalipalvelutoimisto, päihde- ja mielenterveysyksikkö tai lasten ja nuorten psykososiaalisia erityispalveluja tuottava yksikkö, jolla asiakastyön lisäksi olisi erityinen tehtävä kehittää toimialaa ja kouluttaa henkilöstöä sekä arvioida uusia toimintatapoja ja näin lisätä oman alueensa ammatillista osaamista.

Kunnat voivat saada rahoitusta sekä seutusopimusten syntyyn tähtäävään työhön että jo aiesopimuksen pohjalta päätettyjen, nykyisiin asiakaspalveluyksiköihin sijoittuvien seudullisten kehittämissyksiköiden työn käynnistämiseen.

Ehtona valtionavustuksen myöntämiselle yleiseen seutukehittämiseen (esim. seutukehittäjien palkkaamiseen) on, että seudun kunnat ovat sitoutuneet valmistelemaan seutusopimusta joko koko sosiaalihuollon palvelukokonaisuudessa tai tietyistä sosiaalipalveluista, kuten lastensuojelusta, varhaiskasvatuksesta, vanhusten tai vammaisten palveluista, päihdepalveluista tai sosiaalipäivystyksestä.

Ehtona seudullisten kehittämissyksiköiden käynnistämiseen myönnettävän valtionavustuksen saamiselle on, että

- kunnissa on valmisteilla yhteisesti määritellyn alueen kattava seutusopimus, johon sisällytetään suunnitelma ja sopimus seutukuntaan/alueelle perustettavaksi tarkoitetuista kaikkien kuntien yhteisistä ja niitä kaikkia palvelevista seudullisista kehittämissyksiköistä
- suunnitelma seudullisten kehittämissyksiköiden perustamisesta on sisällytetty osaamiskeskusten kokoamaan alueelliseen toimintaohjelmaan
- kehittämissyksiköt on suunniteltu pysyviksi tai on sovittu, minkä periaatteiden mukaan niiden sijaintikunta määrääjain vaihtuu
- hakemuksesta ilmenee, millä tavoin kehittäminen, koulutus ja arviointi on pysyvä osa yksikön toimintaa

Yhteyshenkilöt ovat martti.lahtinen@stm.fi , pirjo.marjamaki@stm.fi , terhi.tammi@seutuneuvonta.fi ja matti.heikkila@stakes.fi , terhi.lonnfors@stakes.fi

Terveyskeskustoiminnan järjestäminen seudullisina, toiminnallisina kokonaisuuksina

Tavoitteena on laatia ja toteuttaa perusterveydenhuoltoon seudulliset yhteistyösuunnitelmat, joiden toteuttaminen tähtää peruspalvelujen järjestämiseen alueellisina toiminnallisina kokonaisuuksina.

Ehtona valtionavustuksen myöntämiselle on, että laaditaan kattavat suunnitelmat toimintojen seudullisesta järjestämisestä ja hankkeet sisältävät useita seuraavista osa-alueista:

- päivystyksen, lääkehuollon ja apuvälinetoimintojen järjestämisen yhteistyössä alueen erikoissairaanhoidon kanssa
- terveyden edistämisen ja sairauksien ennaltaehkäisystrategian ja toimintaohjelman
- suun terveydenhuollon palvelut
- työterveyshuollon järjestämisen
- puhelinneuvonnan järjestämisen
- sairaankuljetuksen ja ensihoidon järjestämisen

Yhteyshenkilöt ovat sakari.lankinen@stm.fi , risto.pomoell@stm.fi , kati.myllymäki@stm.fi ja juha.teperi@stakes.fi

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen kokoaminen ja kehittäminen seudullisesti sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyönä

Tavoitteena on tuottaa mielenterveys- ja päihdepalvelut ja niihin liittyvä päivystys seudullisena kokonaisuutena. Alueellisen toimintamallin tavoitteena on, että kuntalaisten hyvinvointia ja mielenterveyttä edistävä työ on toimivaa ja kuntalaiset saavat mielenterveys- ja päihdeongelmiinsa hoitoa, palveluja ja kuntoutusta. Alueellisessa toimintamallissa yhteistyö kuntien perus- ja erityispalveluiden, eri palvelun tuottajien ja ammattiryhmien välillä on toimivaa.

Ehtona valtionavustuksen myöntämiselle on, että

- hankkeen toteuttamiseen on sitoutunut usean kunnan sosiaali- ja terveystoimi ja sairaanhoitopiiri
- työikäisten mielenterveys- ja päihdetyön palvelut kootaan toimivaksi seudulliseksi kokonaisuudeksi ja kehittämistyön pohjaksi laaditaan mielenterveys- ja päihdetyön kokonaissuunnitelma
- hankkeessa painotetaan sekä päihde- ja mielenterveyshaittojen ehkäisyä että päihde- ja mielenterveyskuntoutuksen ja asumispalvelujen kehittämistä
- hankkeessa kehitetään palveluketjujen toimivuutta ja määritellään perus- ja erityispalvelujen työnjako
- hankkeessa vahvistetaan mielenterveys- ja päihdetyön osaamista peruspalveluissa
- hankkeessa hyödynnetään mielenterveys- ja päihdetyön laatusuosituksia ja sovelletaan niitä työkäytännöissä
- hankkeessa parannetaan henkilöstön jaksamista ja työssä osaamista
- lasten, nuorten ja perheiden palvelutarpeet tunnistetaan varhaisessa vaiheessa ja käytössä on selkeät toimintamallit
- hankkeessa tehdään suunnitelma mielenterveys- ja päihdeongelmien aiheuttaman työkyvyttömyyden vähentämiseksi.

Tarkempi kuvaus painoalueen tavoitteista löytyy www.sosiaalihanke.fi ja www.terveyshanke.fi
Yhteyshenkilöt ovat sakari.lankinen@stm.fi , kari.haavisto@stm.fi ,
anne.hujala@stm.fi , timo.tuori@stakes.fi , yrjo.nuorvala@stakes.fi

Lasten ja nuorten psykososiaalisten erityispalveluiden kokoaminen ja kehittäminen seudullisesti sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyönä

Tavoitteena on, että palvelut on järjestetty alueellisena kokonaisuutena, siten että perheiden voimavaroja vahvistetaan ja että lapset ja perheet saavat ongelmiinsa joustavasti ja oikea-aikaisesti hoitoa, palveluja ja kuntoutusta. Tavoitteena on, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut, erityisesti erityispäivähoito, kasvatus- ja perheneuvonta, lastenneuvolat ja koulujen oppilashuolto, lastensuojelu, lasten- ja nuorisopsykiatria, lastenneurologia ja lastentaudit, toimivat koordinoituna kokonaisuutena. Yhteistyö kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon, eri palvelun tuottajien ja ammattiryhmien välillä on toimivaa.

Ehtona valtionavustuksen myöntämiselle on, että

- hankkeen toteuttamiseen on sitoutunut usean kunnan sosiaali- ja terveystoimi (tai muutoin riittävä väestöpohja) ja alueella palveluja tuottavat sairaanhoitopiirit ja muut kuntayhtymät
- 0–18-vuotiaitten (tarpeen mukaan myös 18–21-vuotiaitten) lasten ja nuorten psykososiaaliset erityispalvelut kootaan alueelliseksi, toimivaksi kokonaisuudeksi ja kehittämistyön pohjaksi laaditaan lasten ja nuorten ennaltaehkäisevien ja hoitavien palvelujen kokonaissuunnitelma
- hankkeessa parannetaan palveluketjujen kattavuutta ja toimivuutta. Perus- ja erityispalvelujen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon välille luodaan työnjako- ja toimintamallit. Yhteistyötä opetus- ja työvoimaviranomaisten kanssa kehitetään.
- hankkeessa kehitetään työskentelytapoja lapsen perheen ja lähiverkoston kanssa ja tunnistetaan myös heidän palvelutarpeensa ennaltaehkäisevästi ja hoidollisesti.
- suunnataan ja kehitetään lapsen tai nuoren hoitoa ja tukea hänen arkiympäristössään
- peruspalvelujen henkilöstölle järjestetään riittävä sosiaalihuollon erityispalvelujen (erityisesti erityispäivähoidon, kasvatus- ja perheneuvonnan ja lastensuojelun) ja erikoissairaanhoidon konsultaatio ja tuki
- paikallisen tarpeen mukaan laaditaan hoidon ja palvelujen kehittämissuunnitelma alueen tärkeimmille erityisryhmille
- palveluissa huomioidaan erityisesti lastensuojelun piirissä olevien ja moniongelmaisperheissä elävien lasten ja nuorten palvelujen ja tuen tarve.

Tarkempi kuvaus painoalueen tavoitteista löytyy www.sosiaalihanke.fi , www.terveyshanke.fi

Yhteyshenkilöt ovat sakari.lankinen@stm.fi , kari.ilmonen@stm.fi tytti.solantaus@stakes.fi , sirpa.taskinen@stakes.fi

Laboratorio- ja kuvantamispalvelujen kokoaminen nykyistä suurempiin yksiköihin

Tavoitteena on koota laboratorio- ja kuvantamispalvelut kokonaan tai osittain nykyistä suurempiin hallinnollisiin yksiköihin samalla lähipalvelut turvaten.

Ehtona valtionavustuksen myöntämiselle on, että toteuttamista varten hanke sisältää seuraavat osa-alueet

- hankkeessa selvitetään käytettävissä olevat kunnalliseen liiketoimintaan soveltuvat yhteistyömuodot tai muut mahdolliset organisaatiomallit
- hankkeessa selvitetään, miten näissä vaihtoehdoissa voidaan huomioida yksityiset lääkäriasemat ja sairaalat palveluiden tarvitsijana tai liiketoiminnan osapuolina.
- hankkeessa tarkastellaan mahdollisia organisaatiomalleja lääketieteelliseltä, taloudelliselta, juridiselta sekä asiakkaan ja palvelun laadun kannalta
- hanke sisältää selvityksen siitä, missä järjestyksessä ja mitä tehtäviä voidaan toteuttaa yhteisesti tai siirtää yhteiselle yksikölle.

Yhteyshenkilöt ovat ari.miettinen@pshp.fi, pentti.itkonen@stm.fi ja hanna.makarainen@stm.fi

4.2.3 *Lapsiperheiden peruspalvelujen verkostoiminen ja yhteistyörakenteiden uudistaminen (PERHE-hanke)*

Sosiaali- ja terveydenhuollon PERHE -hankkeen **tavoitteena** on vahvistaa vanhemmuutta, turvata lasten terve kasvu ja kehitys sekä lisätä perheiden hyvinvointia. Hanke toteutetaan kumppanuushankkeena. Hankkeen avulla uudistetaan kaikille lapsille ja lapsiperheille tarkoitettujen peruspalvelujen toimintakulttuuria ja toimintatapoja. Tavoitteena on pysyvien toimintamallien rakentaminen. Ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen auttamisen yhteistyörakenteita uudistetaan ja edistetään lapsiperheiden palvelujen verkostoitumista. Palvelujärjestelmää kehitetään lisäämällä asiakaslähtöisyyttä ja osallistumismahdollisuuksia sekä tukemalla perheiden luonnollisia tukiverkostoja ja omatoimisuutta. Yhteistyö lasten ja nuorten psykososiaalisten erityispalvelujen seudullisten hankkeiden kanssa on toivottavaa.

Tarkoituksena on saada aikaan paikallisella tasolla toimiva perhepalveluverkosto tai perhekeskustoimintamalli, joka perustuu eri toimijoiden – julkisen sektorin, järjestöjen ja yksityisen sektorin – aikaisempaa tiiviimpään kumppanuuteen ja perheiden vahvuuksien ja vertaistuen hyödyntämiseen.

Ehtona valtionavustuksen myöntämiselle on, että

- hanke toteutetaan paikallisella tasolla yhdessä kunnassa tai pienten kuntien yhteistyönä. Sen toteuttamisessa on mukana yhteistyökumppaneina sosiaali- ja terveystoimen lisäksi alan järjestöjä ja/tai kunnan muita lasten ja perheiden palveluja tuottavia toimialoja; erityisesti opetus- ja nuorisotoimi; tai kunnassa toimivia muita lapsiperheiden parissa työskenteleviä tai perheiden palveluja tuottavia tahoja,
- hanke kohdistuu kaikille lapsille ja lapsiperheille tarkoitettujen peruspalvelujen verkostoimiseen ja ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen auttamisen yhteistyörakenteiden uudistamiseen,
- hankkeessa mukana olevissa perheissä on alle 18-vuotias lapsi tai lapsia tai perheeseen syntyy lapsi. Lisäksi haasteina ovat ensimmäistä lasta odottavien, kouluikäisten ja varhaisnuorten perheet sekä etnisiin vähemmistöihin kuuluvat perheet.
- hankkeessa kehitetään vertaistukitoimintaa ja edistetään perheiden/asiakkaan osallistumismahdollisuuksia ja omatoimisuutta sekä hyödynnetään asiakaspalautetta,
- hankkeessa kehitetään perheiden tarpeiden tunnistamista ja tukemista sekä perhetyötä
- hankkeeseen liittyy henkilöstön koulutusta ja uusien asiakastyömenetelmien käyttöön ottamista,
- hankkeen avulla rakennetaan pysyvä perhepalveluverkosto tai perhekeskustoimintamalli.

Yhteyshenkilöt ovat riitta.viitala@stm.fi , mair.kolimaa@stm.fi ja sirpa.taskinen@stakes.fi

4.2.4 Valtakunnallisesti merkittävät ehkäisevän työn hankkeet

Tavoitteena on keskeisimpien elintapoihin yhteydessä olevien kansanterveysongelmien ehkäisyn tehostaminen terveydenhuollon keinoin.

Ehtona valtionavustuksen myöntämiselle on, että

- hankkeessa kehitetään uusia toimintamalleja tai tehostetaan tunnettujen menetelmien käyttöä.
- hanke toteutetaan terveydenhuollon aidossa toimintaympäristössä.
- hankkeessa kehitettävät toiminnot nivELYTYVÄT jo hankkeen aikana osaksi terveydenhuollon normaalia työtä.
- hankkeella on jo kehittämissvaiheen aikana suuri kohderyhmä.
- hanke painottaa alkoholin ja lihavuuden terveyshaittoja
- hankkeeseen sisältyy prosessi- ja tulosarviointi sekä tulosten raportointi, jonka kohderyhmänä ovat terveydenhuollon eri ammattilaiset.

Yhteyshenkilöt: eero.lahtinen@stm.fi, kaija.seppa@stm.fi (alkoholi) ja johan.erikson@ktl.fi (lihavuus), leena.warsell@stakes.fi

4.2.5 Kielellisten ja kulttuuristen vähemmistöjen palvelujen kehittäminen

Tavoitteena on parantaa kielellisiin vähemmistöihin kuuluvan väestön (kuten ruotsin-, saamen- ja viittomakielisten) sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuutta. Myös romanien ja muiden etnisten ja kielellisten ryhmien palveluiden saatavuuden parantaminen ja kunnallisiin palveluihin osallistumisen lisääminen on tavoitteena. Tarkoitus on kehittää sosiaali- ja terveyspalvelujen kykyä vastata eri etnisten ja kielellisten ryhmien tarpeisiin.

Yhteyshenkilö viveca.arrhenius@stm.fi ja sarita.friman-korpela@stm.fi

5.

Kehittämishankkeen rahoittaminen

5.1 Johdanto

Rahoitettavan hankkeen on edistettävä kunnan tai kuntayhtymän järjestämistä vastuulla olevan sosiaali- ja/tai terveydenhuollon kehittämistä. Valtionavustuksen saamisen edellytyksenä on, että kehittämishankkeella on riittävä laajuus ja vaikuttavuus. Jos hakijana on muu kuntayhtymä kuin sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, hankehakemuksessa on syytä selvittää, miten sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntemus turvataan hankkeessa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tehostamiseen liittyvät tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi on yleensä kirjattu kunnan ja/tai kuntayhtymän strategiaan suunnitteluasiakirjoihin, aiesopimukseen tai päätöksiin seutuyhteistyöstä. Valtuusto, hallitus tai asianomainen lautakunta tekee erillisen päätöksen niistä sopimuksista tai hankkeista, joilla toteutetaan strategisia tavoitteita.

Vuoden 2005 alusta uudistuvan rahoitusjärjestelmän mukaan valtionavustukseen oikeuttaviksi kustannuksiksi ei voida hyväksyä laskennallisia kustannuksia. Tästä syystä hakijan talousarviossa on oltava varattuna erillinen määräraha kehittämishanketta varten. Valtionavustuksen saamisen edellytyksenä ei kuitenkaan ole, että kaikki hankkeeseen osallistuvat kunnat tai kuntayhtymät sijoittavat hankkeeseen rahaa.

Hakijan on toimitettava kuntien ja kuntayhtymien alueellisen yhteistyön parantamista ja toimintojen tehostamista koskevat dokumentit, kuntien ja kuntayhtymien päätökset (lautakunta/hallitus) kehittämishankkeeseen osallistumisesta sekä tieto kuntien ja kuntayhtymien rahoitusosuuksista ja -järjestelyistä.

Vuosina 2003 ja 2004 päätettyjen hankkeiden rahoitukseen sovelletaan niitä ohjeita, jotka kyseisinä vuosina on annettu.

5.2 Valtionavustus ja muu julkinen tuki

Valtionavustusta voidaan hankkeelle myöntää enintään 75 prosenttia valtionavustukseen oikeuttavista kustannuksista. Valtionavustuksen määrä voi kuitenkin olla enintään 50 prosenttia, mikäli hakijana on sairaanhoitopiiri (erikoissairaanhoitolaki 7 §). Jos hankkeen valtionavustukseen oikeuttaviin kustannuksiin kohdistuu muuta julkista tukea (esim. EU tai RAY), ei valtionavustus yhdessä muiden julkisten tukien kanssa saa ylittää edellä esitettyä 50 tai 75 prosentin määrää.

5.3 Valtionavustukseen oikeuttavat kustannukset

Valtionavustusta myönnetään hankkeille, joiden kokonaiskustannukset ovat vähintään 50 000 euroa. Hankkeen kokonaiskustannuksiin ei sisällytetä arvonsäveron osuutta. Erityisistä syistä voidaan avustusta myöntää pienemmillekin hankkeille. Erityinen syy, johon hakija vetoaa, on esitettävä hakemuksessa.

Valtionavustusta maksetaan hankkeen toteuttamiseen liittyvien hyväksyttävien kustannusten perusteella. Kehittämishankkeiden toteuttamiseen liittyviä hyväksyttäviä kustannuksia ovat muun muassa projektissa työskentelevien palkkakustannukset, matkakustannukset, toimitilojen vuokrat, asiantuntijapalkkiot ja henkilöstön koulutuksesta aiheutuvat kustannukset. Lisäksi hyväksyttävänä kustannuksina voidaan pitää hankkeen suunnittelukustannuksia voimavaroiltaan pienissä kunnissa sekä muita hankkeen toteuttamiseen kohdistuvia välttämättömiä kustannuksia.

Kehittämishankkeeseen voi liittyä myös laitehankintoja tai pienimuotoista rakentamista. Tällaisten investointikustannusten osuus voi pääsääntöisesti olla enintään 20 prosenttia valtionavustukseen oikeuttavista kustannuksista. Tietoteknologiahankkeissa investointien osuudeksi voidaan erityistapauksissa hyväksyä enintään 50 prosenttia.

Hankkeen aloittamisvaiheessa yllä mainittuja kustannuksia on voinut syntyä jo ennen valtionavustuspäätöksen tekemistä. Nämä kustannukset voidaan hyväksyä valtionavustukseen oikeuttaviksi edellyttäen, että ne ovat syntyneet saman vuoden aikana, kun hankkeelle myönnetään lääninhallituksen tai sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön päätöksellä valtionavustusta.

5.4 Hakijan omarahoitusosuus

Hankkeeseen osallistuvien kuntien ja kuntayhtymien oman rahoitusosuuden tulee olla vähintään 25 prosenttia valtionavustukseen oikeuttavista kustannuksista. Sairaanhoitopiirien osalta omarahoitusosuuden tulee kuitenkin olla vähintään 50 prosenttia. Hakijan omarahoitusosuuden suuruus lasketaan

hankkeen valtionavustukseen oikeuttavista kustannuksista. Vuonna 2005 ja sen jälkeen hyväksyttävien hankkeiden omarahoitusosuuteen ei hyväksyttyä laskennallisia kustannuksia.

Kunnat voivat edelleen myydä esimerkiksi omaa asiantuntijatyötä tai muita palveluja hankkeelle. Palveluiden myymisestä aiheutuvat todelliset kustannukset on mahdollista sisällyttää omarahoitusosuuteen edellyttäen, että palveluiden myynnistä aiheutuvat kustannukset on todennettavissa hankkeen kirjanpidosta. Esimerkiksi työpanoksen käyttö hankkeessa on kirjattava momenttisiirtona varsinaisesta tehtävästä projektitehtävään.

5.5 Tulorahoitus ja yksityinen rahoitus

Hankkeen rahoittamiseen voi osallistua kunnan, kuntayhtymän, valtion sekä muun julkisen tahon lisäksi yksityisiä yhteisöjä tai henkilöitä. Yksityisellä rahoituksella tarkoitetaan esimerkiksi yritysten, järjestöjen, yhdistysten tai säätiöiden hankkeelle antamaa taloudellista tukea. Hankkeen rahoitus voi osin muodostua myös tulorahoituksesta. Mikäli hankkeen rahoittamiseen osallistuu yksityisiä tahoja tai hankkeella on tulorahoitusta, nämä rahoitusosuudet vähennetään hankkeen valtionavustukseen oikeuttavista kustannuksista.

6.

Valtionavustuksen hakeminen ja valtionavustuspäätös

6.1 Hakija ja hallinnoinnista vastaava toimija

Valtionavustusta voi hakea kunta ja sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä sekä sellainen kuntayhtymä, jolle on perussäännössä siirretty hoidettavaksi joitakin sosiaali- ja terveydenhuollon lakisääteisiä tehtäviä. Lisäksi hakijana voi olla sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnalliseen kehittämiseen osallistuva seudullinen kuntayhtymä. Seudullisen kuntayhtymän ollessa hakija on erityistä huomiota kiinnitettävä siihen, että hankkeen tavoitteena on kunnan järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvan sosiaali- ja terveydenhuollon kehittäminen tai uudistaminen. Lisäksi näissä tilanteissa on varmistettava hankkeen riittävä peruskunta- tai sosiaali- ja terveydenhuollon peruskunta- tai kuntayhtymäsidonnaisuus.

Hankkeen toteuttamiseen voi osallistua yksi tai useampi kunta tai kuntayhtymä. Estettä ei ole myöskään sille, että hanke toteutetaan yhteishankkeena muiden toimijoiden kanssa siten, että hankkeeseen osallistuu kuntien ja kuntayhtymien lisäksi järjestö, yksityinen organisaatio tai henkilö. Viimeksi mainitut eivät kuitenkaan voi olla valtionavustuksen saajia.

Valtionavustus myönnetään vain yhdelle kunnalle tai kuntayhtymälle siinäkin tapauksessa, että hankkeeseen osallistuu useampia tahoja. Tällöin hakemuksesta tulee ilmetä, mikä taho vastaa hankkeen hallinnoinnista (*hankkeen hallinnoija*). Hankkeen hallinnoija on myös valtionavustuksen saaja. Hankkeeseen osallistuvat toimijat voivat keskenään sopia muun muassa omavastuusuuden rahoittamisesta, valtionavustuksen jakamisesta, kustannusten jaosta ja vastuista. Tällaista hankkeeseen osallistuvien toimijoiden keskinäistä sopimusta ei valtionapuviranomaisten toimesta rajoiteta, mutta tällainen sopimus on tehtävä ennen valtionavustuksen hakemista.

Hallinnoinnista vastaava kunta tai kuntayhtymä vastaa hankkeen käynnistämisestä ja tekee aloitusilmoituksen valtionavustuspäätökseen liitetyllä lomakkeella. Hankkeen hallinnoija vastaa myös hankkeen asianmukaisen, muusta kirjanpidosta erillisen kirjanpidon järjestämisestä, valtionavustusselvityksen tekemisestä sekä hankkeen toteutumisen seurannan ja arvioinnin järjestämisestä. Hankkeen hallinnoija huolehtii myös hallinnon ja valtionavustuksen käytön valvonnan järjestämisestä sekä yhteydenpidosta valtionapuviranomaisiin.

6.2 Valtionavustuksen hakeminen ja määrääjat

Lääninhallituksen päätöksellä rahoitettavien hankkeiden valtionavustusta on haettava siltä lääninhallitukselta, jonka alueella hanketta hallinnoiva kunta tai kuntayhtymä sijaitsee. Hakemuslomake löytyy sosiaali- ja terveysministeriön verkkosivuilta www.stm.fi sekä osoitteesta www.lomake.fi. Valtionavustusta lääninhallitukselta on haettava hankkeen käynnistymistä edeltävän kalenterivuoden loppuun mennessä. Mikäli hakemus myöhästyy, sitä ei oteta käsiteltäväksi. Siinä tapauksessa, että hakemus on puutteellinen, hakemus otetaan käsiteltäväksi, mutta sitä tulee täydentää puutteellisilta osin lääninhallituksen asettamassa määrääjassa hallintolain (434/2003) säännösten mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriön päätöksellä jaettavasta määrärahasta valtionavustusta haetaan sen vuoden helmikuun loppuun mennessä, jolloin hanke käynnistyy. Hakemukset jätetään sille lääninhallitukselle, jonka alueella hanketta hallinnoiva kunta tai kuntayhtymä sijaitsee.

6.3 Valtionavustuspäätös ja muutoksenhaku

Lääninhallitukset tekevät päätöksen helmikuun loppuun mennessä. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa päätöksen valtionavustuksesta huhtikuun loppuun mennessä.

Kehittämishankkeiden valtionavustuspäätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Päätökseen tyytymätön asianosainen voi hakea oikaisua päätöksen antaneelta valtionapuviranomaiselta. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen voi hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

7.

Valtionavustuksen maksatus sekä hankkeen seuranta ja valvonta

7.1 Valtionavustuksen maksatus

Valtionavustuksen maksatuksen hoitaa niin lääninhallituksen kuin sosiaali- ja terveysministeriön myöntämistä valtionavustuksista se lääninhallitus, jonka alueella hanketta hallinnoiva kunta tai kuntayhtymä sijaitsee. Valtionavustus maksetaan yhtenä tai useampana eränä sen mukaan kuin avustuspäätöksessä on todettu. Valtionavustus maksetaan kustannusten ajoittumisen perusteella. Pääsääntöisesti valtionavustus tai sen osa maksetaan valtionavustuksen perusteeksi hyväksytyjen toteutuneiden kustannusten perusteella sen jälkeen, kun avustuksen käytöstä on esitetty hyväksytty selvitys.

Valtionavustusta on haettava erillisellä maksatushakemuksella kunkin maksuerän osalta erikseen, ellei päätöksessä ole toisin määrätty. Maksatushakemukseen tulee sen vuoksi liittää lyhyt kuvaus hankkeen toteutumisesta ja päivitetty ote hankkeen kirjanpidosta. Hankkeen aikana avustuksen saajan ei tarvitse tehdä valtionapuviranomaiselle muita erillisiä vuosiselvityksiä.

7.2 Seuranta ja valvonta hankkeen aikana

Valtionavustuksen saajan on annettava valtionapuviranomaiselle valtionavustuspäätöksen ehtojen noudattamisen valvomiseksi oikeat ja riittävät tiedot. Valtionapuviranomaisella on myös oikeus suorittaa valtionavustuksen maksamisessa ja käytön valvonnassa tarpeellisia valtionavustuksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia. Tarkastusta suorittavalla on oikeus saada haltuunsa tarkastuksen edellyttämät tiedot.

Kehittämishankkeen rahoitusosuuksissa hankkeen aikana tapahtuneet muutokset vaikuttavat lopullisen valtionavustuksen määrään, koska valtionavustus lasketaan valtionavustukseen oikeuttavien kustannusten perusteella. Tämän vuoksi avustuksen saajan tulee viipymättä ilmoittaa rahoitusosuuksissa tapahtuneet muutokset lääninhallitukselle. Tällainen ilmoitus tulee tehdä esimerkiksi, jos hanke saa muuta julkista tukea tai uuden yksityisen rahoituslähteen. Mahdolliset muutokset rahoitusosuuksissa otetaan huomioon lopullista valtionavustusta koskevassa selvityksessä (*kts. valtionavustusselvitys*). Tarvittaessa valtionapuviranomainen voi päättää muutoksista ja tarkennuksista hankkeen aikana muuttamalla alkuperäistä avustuspäätöstä.

Valtionapuviranomaisen päätöksen antamisen jälkeen olosuhteissa saattaa tapahtua sellaisia muutoksia, joilla on vaikutuksia hankkeen toteuttamiseen. Avustuksen saajan tulee hakea lääninhallitukselta oikeutta poiketa hanke-suunnitelmasta tai sen toteuttamisaikataulusta, jos tällaista tarvetta hankkeen aikana ilmenee. Myös sosiaali- ja terveysministeriön myöntämästä avustuksesta pyyntö tehdään lääninhallitukselle. Mikäli kysymyksessä on olennainen muutos, hakemus toimitetaan lääninhallituksen kautta ministeriölle.

7.3 Valtionavustusselvitys

Valtionavustusta saaneen kehittämishankkeen päätyttyä hankkeen hallinnoijana toimineen kunnan tai kuntayhtymän tehtävänä on antaa selvitys hankkeesta, sen etenemisestä ja toteuttamisesta sekä kustannuksista (*valtionavustusselvitys*) lääninhallitukselle. Selvitys tehdään lääninhallitukselle siinäkin tapauksessa, että valtionavustuksen on myöntänyt sosiaali- ja terveysministeriö. Selvityksen perusteella valtio voi jälkikäteen todeta, että hanke on toteutettu sen mukaan kuin kunta tai kuntayhtymä on valtionavustusta hakiessaan ilmoittanut. Selvitys on tehtävä 6 kuukauden kuluessa hankkeen päättymisestä.

Valtionavustusselvitys annetaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamalla lomakkeella, joka on saatavissa osoitteesta www.stm.fi tai www.lomake.fi. Valtionavustusselvitykseen on liitettävä lomakkeesta ilmenevät tiedot ja selvitykset.

7.4 Hankkeiden arviointi

Kehittämishanketta hallinnoiva taho vastaa siitä, että hankkeesta on tehty arviointi. Hakulomakkeessa pyydetään kuvaus siitä, miten arviointi on tarkoitus toteuttaa. Stakes tarjoaa kunnille asiantuntija-apua mm. erilaisten itsearvioinnin menetelmien käytössä. Osana hankkeiden verkostointia Stakes organisoii myös hankkeiden vertaisarviointia. Hankkeiden päätyttyä Stakes tekee sosiaali- ja terveysministeriölle painoaluekohtaisen arvioinnin hankkokonaisuuden toteutumisesta ja tuloksista käyttäen hyväksi sekä hankkeiden itsearvioinnin tuloksia sekä hankkeiden itsensä antamia valtionavustusselvityksiä.

8.

Kilpailutus ja kehittämishankkeet

Kilpailuttamiseen liittyvä menettely voi käytännössä muodostua runsaasti aikaa ja henkilöstövoimavaroja vaativaksi kehittämishankkeen osaksi, joten kilpailuttamiseen liittyvät näkökohdat ja vaadittava aikataulu on syytä ottaa huomioon hyvissä ajoin kehittämishanketta suunniteltaessa. Erityisesti on syytä ottaa huomioon se, että tietyn julkisena hankintana pidettävän asiantuntijapalvelun järjestäminen voi olla välttämätön vaihe muiden kehittämishankkeen osien toteuttamiseksi.

Kehittämishankkeeseen sisältyy usein erilaisten asiantuntijapalveluiden, esimerkiksi henkilöstön koulutuspalvelujen ostamista yksityisiltä palvelutuottajilta. Kehittämishanke voi sisältää myös tavarahankintoja. Hankintoja tehtäessä yksityisiltä tavaran tai palvelun tuottajilta on otettava huomioon julkisia hankintoja koskevat säännökset.⁶ Hankintalain tarkoituksena on aikaansaada ja edistää kilpailua sekä turvata ehdokkaiden ja tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu. Lain tarkoittamia hankintayksikköjä ovat muun muassa kunnat, kuntayhtymät, valtion viranomaiset ja kaikki julkishallintoon kuuluvat oikeushenkilöt, joiden tarkoituksena on yleisen edun tavoite ilman teollista tai kaupallista luonnetta ja joiden rahoitus, valvonta tai hallinto on pääasiallisesti hankintayksiköllä. Niinikään lakia sovelletaan kaikkiin pääosin julkisin varoin rahoitettuihin hankkeisiin.

Lain tarkoittamissa tilanteissa hankintaa tehtäessä on käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailumahdollisuudet, ja hankinnasta on sen arvosta riippumatta joko ilmoitettava julkisesti tai tarjouksia on muutoin pyydettävä hankinnan kokoon ja laatuun nähden riittävä määrä. Hankinta saadaan tehdä ilman tarjouskilpailua vain erityisistä syistä.⁷ Tarjouskilpailua ei tarvitse järjestää yhteishankinnassa, kun hankinta tehdään sellaiselta yhteishankintayksiköltä, joka on noudattanut hankintalain säännöksiä hankinnan tekemisestä kuten esimerkiksi kuntien ja kuntayhtymien perustamilta seudullisilta hankintarenkailta.

Kuntien oman hankinta-asiantuntemuksen sekä asianajotoimistojen ja muiden konsultointipalvelujen ohella on käytettävissä eräitä julkisia ja pääosin maksuttomia apuvälineitä julkisten hankintojen toteuttamiseksi. Suomen Kuntaliiton yhteydessä toimii julkisten hankintojen neuvontayksikkö,

⁶ Laki julkisista hankinnoista 1505/1992, hankintalaki

⁷ Hankintalaki 5 §. Yleisen soveltamiskäytännön ja kuntien omien hankintaohjeiden nojalla lähtökohtana on pidetty, että noin 2000 €:n ylittävää hankintaa ei voida enää pitää hankintalain tarkoittamana vähäisenä hankintana.

jonka asiantuntijat antavat neuvoja kilpailuttamisesta ja julkisten hankintojen tekemisestä.

Julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön ja oikeuskäytännön osalta lisätietoja on saatavissa kauppa- ja teollisuusministeriön Internet -sivuilta www.ktm.fi. Julkisia hankintoja toteutettaessa voidaan myös apuvälineenä käyttää kauppa- ja teollisuusministeriön ylläpitämää sähköistä JULMA -markkinapaikkaa. Kilpailuttamiseen liittyvään kunnallisten toimijoiden toiminnan kehittämiseen ja eräiden sosiaali- ja terveyspalveluiden hankintojen tekemiseen tarvittavia sopimusohjelmalleja on saatavissa Internet -sivuilta www.kilpanet.com.

YHTEYSTIETOJA (tilanne 1.11.2004)

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

PL 33, 00023 Valtioneuvosto
Puh. (09) 16001 (valtioneuvoston keskus)
etunimi.sukunimi@stm.fi

LÄÄNINHALLITUKSET

ETELÄ-SUOMEN LÄÄNINHALLITUS

Hämeenlinnan toimipaikka
Helsingin alueellinen palveluyksikkö
Kouvolan alueellinen palveluyksikkö

anni.lautala@eslh.intermin.fi
raija.eskelinen@eslh.intermin.fi
anne.hamalainen@eslh.intermin.fi
raija.hurskainen@lslh.intermin.fi

LÄNSI-SUOMEN LÄÄNINHALLITUS

ITÄ-SUOMEN LÄÄNINHALLITUS

Mikkelin toimipaikka
Joensuun alueellinen palveluyksikkö
Kuopion alueellinen palveluyksikkö

pirkko.valtola@islh.intermin.fi
jari.korhonen@islh.intermin.fi
marita.uusitalo@islh.intermin.fi

OULUN LÄÄNINHALLITUS

LAPIN LÄÄNINHALLITUS

seppo.suorsa@olh.intermin.fi
risto.harpela@llh.intermin.fi

SOSIAALIALAN OSAAMISKESKUKSET

ETELÄ-SUOMEN OSAAMISKESKUS

Pääkaupunkiseutu
Länsi- ja Keski-Uusimaa
Päijät-Häme ja Itä-Uusimaa

kirsi.nousiainen@hel.fi
merja.salmi@sosiaalitaito.fi
minna.veistila@helsinki.fi

ITÄ-SUOMEN OSAAMISKESKUS

HÄMEEN JA SATAKUNNAN OSAAMISKESKUS

KAAKKOIS-SUOMEN OSAAMISKESKUS

KESKI-SUOMEN OSAAMISKESKUS

POHJANMAAN MAAKUNTIEN OSAAMISKESKUS

POHJOIS-SUOMEN OSAAMISKESKUS

VARSINAIS-SUOMEN OSAAMISKESKUS

DET FINLANDSSVENSKA KOMPETENSCENTRET

tarja.kauppila@kuopio.fi
lasse.rautniemi@pikassos.fi
tarja.myllarinen@socom.fi
marja.heikkila@koske.jyu.fi
harri.jokiranta@seamk.fi
petri.kinnunen@ulapland.fi
markus.hemmila@vasso.fi
mirjam.kalland@fskompetenscentret.fi

TERVEYSHANKKEEN ALUETUKIHENKILÖT

Etelä-Suomen lääni

Rolf Paqvalin	rolf.paqvalin@kerava.fi
Markku Puro	markku.puro@fstky.fi
Pertti Soveri	pertti.soveri@porvoo.fi
Tauno Telaranta	tauno.telaranta@kotka.fi

Länsi-Suomen lääni

Pirjo-Riitta Liuksila	pirjo-riitta.liuksila@turku.fi
Yvonne Nybo	yvonne.nybo@korsholm.fi
Sirkka Keikkala	sirkka.keikkala@jkl.fi
Mirja Tuomiranta	mirja.tuomiranta@epshp.fi
Ulla Mattelmäki	ulla.mattelmaki@ylojarvi.fi
Eero Vaissi	eero.vaissi@raisio.fi

Itä-Suomen lääni

Arto Vehviläinen	arto.vehvilainen@islh.intermin.fi
------------------	--

Oulun lääni

Hannu Pajunpää	hannu.pajunpaa@kpsHP.fi
Tuomo Pääkkönen	tuomo.paakkonen@suomussalmi.fi
Seppo Voutilainen	seppo.voutilainen@ouka.fi

Lapin lääni

Timo Peisa	timo.peisa@ranua.fi
Leena Varesmaa-Korhonen	leena.korhonen@inari.fi

SUOMEN KUNTALIITTO

Julkisten palvelujen neuvontayksikkö puhelin (09) 771 2255 ja sähköposti	hankinnat@kuntaliitto.fi
---	--

Hakemus saapunut

Diaarinro

Hakemuksen vastaanottaja:

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

- ETELÄ-SUOMEN LÄÄNINHALLITUS**
- ITÄ-SUOMEN LÄÄNINHALLITUS**
- LAPIN LÄÄNINHALLITUS**
- LÄNSI-SUOMEN LÄÄNINHALLITUS**
- OULUN LÄÄNINHALLITUS**

Hakija	Hankkeen hallinnoinnista vastaava kunta/kuntayhtymä		
Vastuuhenkilön yhteystiedot	Nimi	Virkanimike	
	Osoite	Postinumero ja postitoimipaikka	
	Puhelin	Fax	S-posti
Yhteys- henkilön yhteystiedot	Nimi	Virkanimike	
	Osoite	Postinumero ja postitoimipaikka	
	Puhelin	Fax	S-posti
Hankkeen nimi ja toteuttamisaika	Nimi	Arvioitu toteuttamisaika (kk/vuosi – kk/vuosi)	
Hankkeen painoalueet lääninhallitusten myöntämään avustukseen	<p>Sosiaalialan kehittämishanke</p> <p>☐ Vanhusten palveluiden saatavuuden ja laadun parantaminen</p> <p>☐ Varhaisen puuttumisen –työmenetelmien käyttöönotto</p> <p>☐ Lastensuojelun avo- ja sijaishuollon palveluiden saatavuuden ja laadun parantaminen</p> <p>☐ Palveluohjausmenettelyn käytön laajentaminen</p> <p>☐ Vammaispalvelujen saatavuuden ja erityisosaamisen parantaminen</p> <p>☐ Sosiaalihuollon henkilöstön tehtävärakenteen ja työolojen kehittäminen</p> <p>Alkoholiohjelma</p> <p>☐ Viranomaisten, järjestöjen, kuntalaisten ja elinkeinoelämän yhteistyön parantaminen alkoholihaittojen ehkäisyssä ja vähentämisessä paikallistasolla tai seudullisesti</p> <p>☐ Nuorten alkoholinkäytön ehkäisy ja alkoholin haitoista kärsivien perheiden tukeminen ja hoito erityisesti lasten hyvinvoinnin näkökulmasta</p> <p>☐ Alkoholin pitkäaikaisen riskikulutuksen aiheuttamien haittojen vähentäminen varhaisvaiheen tukitoimin</p> <p>☐ Päihdepalvelujen laatusuosituksen toimeenpano</p> <p>Kansallinen terveydenhuollon hanke</p> <p>☐ Hoitoon pääsyn turvaaminen</p> <p>☐ Terveyskeskusten toimivuuden varmistaminen ja ennaltaehkäisevä työ</p> <p>☐ Terveyskeskusten ja erikoissairaanhoidon yhteistyön kehittäminen ja palvelujen tehostamiseen liittyvät järjestelyt</p> <p>☐ Henkilöstön saatavuuden ja osaamisen turvaaminen</p>		

Hankkeen painoalueet STM:n myöntämään avustukseen	☐ Tietoteknologian käytön edistäminen sosiaali- ja terveydenhuollossa ☐ Sosiaalihuollon palvelujen ja kehittämistyön kokoaminen seudullisesti ☐ Terveyskeskustoiminnan järjestäminen seudullisina, toiminnallisina kokonaisuuksina ☐ Mielenveys- ja päihdepalvelujen kokoaminen ja kehittäminen seudullisesti sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyönä ☐ Lasten ja nuorten psykososiaalisten erityispalveluiden kokoaminen ja kehittäminen seudullisesti sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyönä ☐ Laboratorio- ja kuvantamispalveluiden kokoaminen nykyistä suurempiin yksiköihin ☐ Lapsiperheiden peruspalvelujen verkostoiminen ja yhteistyörakenteiden uudistaminen ☐ Kielellisten tai kulttuuristen vähemmistöjen sosiaali- ja terveyspalvelujen edistäminen ☐ Valtakunnallisesti merkittävät ehkäisevän työn kehittämishankkeet
Hankkeen kokonais-kustannukset (euroa)	
Haettava valtion-avustus	
Hankkeeseen osallistuvat tahot	<p>Kohdassa mainitaan kaikki hankkeeseen osallistuvat kunnat/kuntayhtymät.</p> <hr/> <p>Muut hankkeessa osallisena olevat tahot ja osallisen rahoitusosuus (euroa)</p>
Hankekuvas	<p>Tiivistelmä hankkeesta. (max. 20 riviä)</p>

	Miten hankkeessa on huomioitu Hakijan oppaassa kuvatut hankkeiden painoaluekohtaiset erityisehdot. Täytetään vain, jos valtionavustusta haetaan STM:ltä.
Hankkeen tavoitteet	Tavoitteet pyydetään numeroimaan
Hankkeen toteutustapa/ tulokset sekä aikataulu	Edellisen kohdan tavoitteita vastaava numerointi
Miten hankkeen arviointi on suunniteltu toteuttavaksi?	

<p>Miten hankkeessa on huomioitu voimavara-asetuksen 9 §:n kohdat?</p>	
<p>Liitteet</p>	<p>☐ Kunnan sosiaali- ja terveyslautakunnan/kuntayhtymän hallituksen päätös kehittämishankkeen tarpeesta palvelujen tehostamiseksi (selvitys on pakollinen, voimavara-asetus 8 §) ja päätökset kuntien sitoutumisesta hankkeeseen</p> <p>☐ Tarkempi hankesuunnitelma (tarvittaessa)</p> <p>☐ Muu liite, mikä</p>

HANKKEEN MENOT JA RAHOITUS (euroa)

	Vuosi	Vuosi	Vuosi	Yhteensä
Henkilöstömenot				
Palvelujen ostot yhteensä, josta				
Toimisto-, pankki- ja asiantuntijapalvelut				
Painatukset ja ilmoitukset				
Majoitus- ja ravitsemuspalvelut				
Matkustus- ja kuljetuspalvelut				
Koulutus- ja kulttuuripalvelut				
Muut palvelujen ostot				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Vuokrat				
Investointimenot yhteensä, josta				
Aineettomat hyödykkeet				
Koneet ja kalusto				
Muut investointimenot				
Muut menot				
Menot yhteensä = Kokonaiskustannukset				
- Valtionavustukseen oikeuttamattomat kustannukset				
- Tulorahoitus				
- Muu kuin julkinen rahoitus				
Valtionavustukseen oikeuttavat kustannukset				
Kunnan/kuntayhtymän oma rahoitusosuus				
Muu julkinen rahoitus				
Haettava valtionavustus				

PAIKKA JA AIKA

ALLEKIRJOITUS JA VIRKA-ASEMA

Valtionavustushakemuksen täyttöohjeet

Hakemuksen vastaanottaja

Hakemus toimitetaan aina hakijakunnan/kuntayhtymän sijaintikunnan lääninhallitukseen. Mikäli hakemus on useiden kuntien/kuntayhtymien yhteinen, se toimitetaan siihen lääninhallitukseen, jonka alueella hankkeen hallinnoinnista vastaava kunta/kuntayhtymä sijaitsee. Hakemus on toimitettava 31.12.2004 mennessä silloin, kun valtionavustusta haetaan lääninhallitusten painoalueiden mukaisista kohdista ja 28.2.2005 mennessä silloin, kun valtionavustusta haetaan sosiaali- ja terveysministeriön (STM) painoalueiden mukaisista kohdista. Lääninhallitus toimittaa sosiaali- ja terveysministeriön käsiteltäviksi kuuluvat hakemukset edelleen ministeriöön.

Hakija

Hakijaksi merkitty kunta tai kuntayhtymä vastaa hankkeen hallinnoinnista.

Vastuuhenkilö

Henkilö, joka on päävastuussa hankkeen toteuttamisesta.

Yhteyshenkilö

Henkilö, joka on hankkeen käytännön toteutuksessa keskeisesti mukana ja jonka kautta on tarvittaessa saatavissa lisätietoa.

Hankkeen painoalueet lääninhallitusten myöntämään avustukseen/Hankkeen painoalueet STM:n myöntämään avustukseen

Hankkeelle haetaan valtionavustusta joko lääninhallitukselta tai ministeriöltä sen mukaan kumman painoaluetta hakijan hanke koskee. Lomakkeeseen tulee tehdä merkintä vain yhden painoalueen kohdalle.

Hankkeen kokonaiskustannukset

Hankkeen kokonaiskustannukset ovat ne kustannukset, jotka hankkeen toteuttamisesta kokonaisuudessaan aiheutuvat. Valtionavustusta myönnetään hankkeille, joiden kokonaiskustannukset ovat vähintään 50 000 euroa. Erityisistä syistä avustusta voidaan myöntää pienemmillekin hankkeille. Erityinen syy, johon hakija vetoaa, on esitettävä hakemuksessa.

Haettava valtionavustus

Haettava valtionavustus yhdessä muun julkisen rahoituksen kanssa voi olla enintään 50 % tai 75 % valtionavustukseen oikeuttavista kustannuksista. Valtionavustus voi olla enintään 50 %, jos hakijana on sairaanhoitopiiri.

Hankkeeseen osallistuvat tahot

Luetteloidaan hankkeeseen osallistuvat kunnat ja kuntayhtymät sekä muut hankkeeseen osallistuvat tahot. Muilla hankkeeseen osallistuvilla tahoilla tarkoitetaan muita julkisia tahoja ja muita kuin julkisia tahoja eli yksityistä rahoitusta. Yksityinen rahoitus on esimerkiksi yritysten, järjestöjen, yhdistysten tai säätiöiden hankkeelle myöntämää taloudellista tukea. Muiden hankkeeseen osallistuvien tahojen osalta ilmoitetaan myös osallisen rahoitusosuus.

Hankekuvaus

Tässä kohdassa hakija kuvaa tiivistetysti hankkeen keskeisen sisällön, tarkoituksen, tavoitteet, keinot ja oletetut tulokset. Tämän lisäksi haettaessa valtionavustusta sosiaali- ja terveysministeriöltä on kuvattava, miten hankkeessa on huomioitu Hakijan oppaassa kuvatut painoaluekohtaiset erityisehdot.

Hankkeen tavoitteet

Tavoitteet esitetään luettelona, joka on numeroitu. Tavoitteita ovat pitkäkestoiset vaikutukset ja muut välittömät hyödyt.

Hankkeen toteutustapa/tulokset sekä aikataulu

Edellisen kohdan tavoitteita vastaavasti numeroituna esitetään toteutustavat ja konkreettiset avaintulokset sekä toteutuksen aikataulu.

Miten hankkeen arviointi on suunniteltu toteutettavaksi?

Selvitetään, miten hankkeen toteutumista ja tuloksia arvioidaan hankkeen päättyttyä.

Miten hankkeessa on huomioitu voimavara-asetuksen 9 §:n kohdat?

Tässä kohdassa mainitaan ja perustellaan ne kohdat, jotka liittyvät hankkeeseen. Voimavara-asetuksen 9 §:n kohdat ovat: 1. hankkeella on kiinteä yhteys kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kehittämiseen; 2. hanke on vaikuttava ja laaja-alaisesti hyödynnettävä; 3. hankkeen tarkoituksena on pysyvän parannuksen aikaansaaminen palvelujen järjestämisessä tai toimintatavoissa; 4. hankkeen tarkoituksena on lähipalveluiden saatavuuden turvaaminen ja omatoimisuuden tukeminen; ja 5. hankkeen seutukunnallinen laajuus tai useiden kuntien yhteistyö.

Hankkeen menot ja rahoitus

Valtionavustukseen oikeuttamattomat kustannukset

Valtionavustukseen oikeuttavat kustannukset on kuvattu Hakijan oppaassa. Valtionavustukseen oikeuttamattomia kustannuksia ovat esimerkiksi investointimenot, jotka ovat yli 20 % kokonaiskustannuksista. Tietoteknologiahankeissa investointimenot voivat olla korkeintaan 50 % kokonaiskustannuksista.

Muu kuin julkinen rahoitus

Muu kuin julkinen rahoitus on yksityistä rahoitusta. Yksityisellä rahoituksella tarkoitetaan esimerkiksi yritysten, järjestöjen, yhdistysten tai säätiöiden hankkeelle myöntämää taloudellista tukea.

Tulorahoitus

Tulorahoitus on hankkeen toiminnan kautta saatua rahoitusta.

Valtionavustukseen oikeuttavat kustannukset

Valtionavustukseen oikeuttavat kustannukset saadaan, kun hankkeen kokonaiskustannuksista vähennetään valtionavustukseen oikeuttamattomat kustannukset, muu kuin julkinen rahoitus ja tulorahoitus.

Kunnan oma rahoitusosuus

Kunnan oma rahoitusosuus on se summa, jolla kunta/kuntayhtymä osallistuu hankkeen kustannuksiin. Kunnan oman rahoitusosuuden on oltava vähintään 25 % valtionavustukseen oikeuttavista kustannuksista. Mikäli hakijana on sairaanhoitopiiri, kunnan oman rahoitusosuuden on oltava vähintään 50 %.

Muu julkinen rahoitus

Muu julkinen rahoitus on hankkeelle haettu tai jo saatu muu julkinen rahoitus kuin kunnan oma rahoitus tai tämä nyt esillä oleva valtionavustus. Valtionavustus ja muu julkinen rahoitus voi olla enintään 50 % tai 75 % valtionavustukseen oikeuttavista kustannuksista.

Paikka ja aika sekä allekirjoitus

Hakemuksen tulee olla päivätty ja virallisesti allekirjoitettu

Lääninhallitusten yhteystiedot

ETELÄ-SUOMEN LÄÄNINHALLITUS

Hämeenlinnan toimipaikka

PL 150
13101 HÄMEENLINNA
Puh. 020 516 121
Fax. 020 516 2068

Helsingin alueellinen palveluyksikkö

PL 110
00521 HELSINKI
Puh. 020 516 131
Fax. 020 516 3297

Kouvolan alueellinen palveluyksikkö

PL 301
45101 KOUVOLA
Puh. 020 516 141
Fax. 020 516 4120

OULUN LÄÄNINHALLITUS

PL 293
90101 OULU
Puh. 020 517 181
Fax. 020 517 8224

ITÄ-SUOMEN LÄÄNINHALLITUS

Mikkelin toimipaikka

PL 50
50101 MIKKELI
Puh. 020 516 161
Fax. 020 516 6146

Joensuun alueellinen palveluyksikkö

PL 94
80101 JOENSUU
Puh. 020 516 181
Fax. 020 516 8019

Kuopion alueellinen palveluyksikkö

PL 1741
70101 KUOPIO
Puh. 020 516 171
Fax. 020 516 7170

LAPIN LÄÄNINHALLITUS

PL 8002
96101 ROVANIEMI
Puh. 020 517 171
Fax. 020 517 7750

LÄNSI-SUOMEN LÄÄNINHALLITUS

Turun toimipaikka

PL 22
20801 TURKU
Puh. 020 517 121
Fax. 020 517 2322

Jyväskylän alueellinen palveluyksikkö

PL 41
40101 JYVÄSKYLÄ
Puh. 020 517 141
Fax. 020 517 4346

Tampereen alueellinen palveluyksikkö

PL 346
33101 TAMPERE
Puh. 020 517 131
Fax. 020 517 3600

Vaasan alueellinen palveluyksikkö

PL 200
65101 VAASA
Puh. 020 517 161
Fax. (06) 317 4817

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

- ETELÄ-SUOMEN LÄÄNINHALLITUS**
- ITÄ-SUOMEN LÄÄNINHALLITUS**
- LAPIN LÄÄNINHALLITUS**
- LÄNSI-SUOMEN LÄÄNINHALLITUS**
- OULUN LÄÄNINHALLITUS**

Hakija	Hankkeen hallinnoinnista vastaava kunta/kuntayhtymä		
Vastuuhenkilön yhteystiedot	Nimi	Virkanimike	
	Osoite	Postinumero ja postitoimipaikka	
	Puhelin	Fax	S-posti
Yhteys henkilön yhteystiedot	Nimi	Virkanimike	
	Osoite	Postinumero ja postitoimipaikka	
	Puhelin	Fax	S-posti
Hankkeen nimi ja toteuttamisaika	Nimi	Arvioitu toteuttamisaika (kk/vuosi – kk/vuosi)	
Hankkeen painoalueet lääninhallitusten myöntämään avustukseen	<p>Sosiaalialan kehittämishanke</p> <p>☐ Vanhusten palveluiden saatavuuden ja laadun parantaminen</p> <p>☐ Varhaisen puuttumisen –työmenetelmien käyttöönotto</p> <p>☐ Lastensuojelun avo- ja sijaishuollon palveluiden saatavuuden ja laadun parantaminen</p> <p>☐ Palveluohjausmenettelyn käytön laajentaminen</p> <p>☐ Vammaispalvelujen saatavuuden ja erityisosaamisen parantaminen</p> <p>☐ Sosiaalihuollon henkilöstön tehtävärakenteen ja työolojen kehittäminen</p> <p>Alkoholiohjelma</p> <p>☐ Viranomaisten, järjestöjen, kuntalaisten ja elinkeinoelämän yhteistyön parantaminen alkoholihaittojen ehkäisyssä ja vähentämisessä paikallistasolla tai seudullisesti</p> <p>☐ Nuorten alkoholinkäytön ehkäisy ja alkoholin haitoista kärsivien perheiden tukeminen ja hoito erityisesti lasten hyvinvoinnin näkökulmasta</p> <p>☐ Alkoholin pitkäaikaisen riskikulutuksen aiheuttamien haittojen vähentäminen varhaisvaiheen tukitoimin</p> <p>☐ Päihdepalvelujen laatusuosituksen toimeenpano</p> <p>Kansallinen terveydenhuollon hanke</p> <p>☐ Hoitoon pääsyn turvaaminen</p> <p>☐ Terveyskeskusten toimivuuden varmistaminen ja ennaltaehkäisevä työ</p> <p>☐ Terveyskeskusten ja erikoissairaanhoidon yhteistyön kehittäminen ja palvelujen tehostamiseen liittyvät järjestelyt</p> <p>☐ Henkilöstön saatavuuden ja osaamisen turvaaminen</p>		

Hankkeen painoalueet STM:n myöntämään avustukseen	☐ Tietoteknologian käytön edistäminen sosiaali- ja terveydenhuollossa ☐ Sosiaalihuollon palvelujen ja kehittämistyön kokoaminen seudullisesti ☐ Terveyskeskustoiminnan järjestäminen seudullisina, toiminnallisina kokonaisuuksina ☐ Mielenterveys- ja päihdepalvelujen kokoaminen ja kehittäminen seudullisesti sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyönä ☐ Lasten ja nuorten psykososiaalisten erityispalveluiden kokoaminen ja kehittäminen seudullisesti sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyönä ☐ Laboratorio- ja kuvantamispalveluiden kokoaminen nykyistä suurempiin yksiköihin ☐ Lapsiperheiden peruspalvelujen verkostoiminen ja yhteistyörakenteiden uudistaminen ☐ Kielellisten tai kulttuuristen vähemmistöjen sosiaali- ja terveyspalvelujen edistäminen ☐ Valtakunnallisesti merkittävät ehkäisevän työn kehittämishankkeet
Hankkeen kokonaiskustannukset (euroa)	
Haettava valtionavustus	
Hankkeeseen osallistuvat tahot	<p>Kohdassa mainitaan kaikki hankkeeseen osallistuvat kunnat/kuntayhtymät.</p> <hr/> <p>Muut hankkeessa osallisena olevat tahot ja osallisen rahoitusosuus (euroa)</p>
Hankekuvaus	<p>Tiivistelmä hankkeesta. (max. 20 riviä)</p>

	<p>Miten hankkeessa on huomioitu Hakijan oppaassa kuvatut hankkeiden painoaluekohtaiset erityisehdot. Täytetään vain, jos valtionavustusta haetaan STM:ltä.</p>
<p>Hankkeen tavoitteet</p>	<p>Tavoitteet pyydetään numeroimaan</p>
<p>Hankkeen toteutustapa/ tulokset sekä aikataulu</p>	<p>Edellisen kohdan tavoitteita vastaava numerointi</p>
<p>Miten hankkeen arviointi on suunniteltu toteutettavaksi?</p>	

<p>Miten hankkeessa on huomioitu voimavara-asetuksen 9 §:n kohdat?</p>	
<p>Liitteet</p>	<p>☐ Kunnan sosiaali- ja terveyslautakunnan/kuntayhtymän hallituksen päätös kehittämishankkeen tarpeesta palvelujen tehostamiseksi (selvitys on pakollinen, voimavara-asetus 8 §) ja päätökset kuntien sitoutumisesta hankkeeseen</p> <p>☐ Tarkempi hankesuunnitelma (tarvittaessa)</p> <p>☐ Muu liite, mikä</p>

HANKKEEN MENOT JA RAHOITUS (euroa)

	Vuosi	Vuosi	Vuosi	Yhteensä
Henkilöstömenot				
Palvelujen ostot yhteensä, josta				
Toimisto-, pankki- ja asiantuntijapalvelut				
Painatukset ja ilmoitukset				
Majoitus- ja ravitsemuspalvelut				
Matkustus- ja kuljetuspalvelut				
Koulutus- ja kulttuuripalvelut				
Muut palvelujen ostot				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Vuokrat				
Investointimenot yhteensä, josta				
Aineettomat hyödykkeet				
Koneet ja kalusto				
Muut investointimenot				
Muut menot				
Menot yhteensä = Kokonaiskustannukset				
- Valtionavustukseen oikeuttamattomat kustannukset				
- Tulorahoitus				
- Muu kuin julkinen rahoitus				
Valtionavustukseen oikeuttavat kustannukset				
Kunnan/kuntayhtymän oma rahoitusosuus				
Muu julkinen rahoitus				
Haettava valtionavustus				

PAIKKA JA AIKA

_____

ALLEKIRJOITUS JA VIRKA-ASEMA

_____

Valtionavustushakemuksen täyttöohjeet

Hakemuksen vastaanottaja

Hakemus toimitetaan aina hakijakunnan/kuntayhtymän sijaintikunnan lääninhallitukseen. Mikäli hakemus on useiden kuntien/kuntayhtymien yhteinen, se toimitetaan siihen lääninhallitukseen, jonka alueella hankkeen hallinnoinnista vastaava kunta/kuntayhtymä sijaitsee. Hakemus on toimitettava 31.12.2004 mennessä silloin, kun valtionavustusta haetaan lääninhallitusten painoalueiden mukaisista kohdista ja 28.2.2005 mennessä silloin, kun valtionavustusta haetaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön (STM) painoalueiden mukaisista kohdista. Lääninhallitus toimittaa sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön käsiteltäviksi kuuluvat hakemukset edelleen ministeriöön.

Hakija

Hakijaksi merkitty kunta tai kuntayhtymä vastaa hankkeen hallinnoinnista.

Vastuuhenkilö

Henkilö, joka on päävastuussa hankkeen toteuttamisesta.

Yhteyshenkilö

Henkilö, joka on hankkeen käytännön toteutuksessa keskeisesti mukana ja jonka kautta on tarvittaessa saatavissa lisätietoa.

Hankkeen painoalueet lääninhallitusten myöntämään avustukseen/Hankkeen painoalueet STM:n myöntämään avustukseen

Hankkeelle haetaan valtionavustusta joko lääninhallitukselta tai ministeriöltä sen mukaan kumman painoaluetta hakijan hanke koskee. Lomakkeeseen tulee tehdä merkintä vain yhden painoalueen kohdalle.

Hankkeen kokonaiskustannukset

Hankkeen kokonaiskustannukset ovat ne kustannukset, jotka hankkeen toteuttamisesta kokonaisuudessaan aiheutuvat. Valtionavustusta myönnetään hankkeille, joiden kokonaiskustannukset ovat vähintään 50 000 euroa. Erityisistä syistä avustusta voidaan myöntää pienemmillekin hankkeille. Erityinen syy, johon hakija vetoaa, on esitettävä hakemuksessa.

Haettava valtionavustus

Haettava valtionavustus yhdessä muun julkisen rahoituksen kanssa voi olla enintään 50 % tai 75 % valtionavustukseen oikeuttavista kustannuksista. Valtionavustus voi olla enintään 50 %, jos hakijana on sairaanhoitopiiri.

Hankkeeseen osallistuvat tahot

Luetteloidaan hankkeeseen osallistuvat kunnat ja kuntayhtymät sekä muut hankkeeseen osallistuvat tahot. Muilla hankkeeseen osallistuvilla tahoilla tarkoitetaan muita julkisia tahoja ja muita kuin julkisia tahoja eli yksityistä rahoitusta. Yksityinen rahoitus on esimerkiksi yritysten, järjestöjen, yhdistysten tai säätiöiden hankkeelle myöntämää taloudellista tukea. Muiden hankkeeseen osallistuvien tahojen osalta ilmoitetaan myös osallisen rahoitusosuus.

Hankekuvaus

Tässä kohdassa hakija kuvaa tiivistetysti hankkeen keskeisen sisällön, tarkoituksen, tavoitteet, keinot ja oletetut tulokset. Tämän lisäksi haettaessa valtionavustusta sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöltä on kuvattava, miten hankkeessa on huomioitu Hakijan oppaassa kuvatut painoaluekohtaiset erityisehdot.

Hankkeen tavoitteet

Tavoitteet esitetään luettelona, joka on numeroitu. Tavoitteita ovat pitkäkestoiset vaikutukset ja muut välittömät hyödyt.

Hankkeen toteutustapa/tulokset sekä aikataulu

Edellisen kohdan tavoitteita vastaavasti numeroituna esitetään toteutustavat ja konkreettiset avaintulokset sekä toteutuksen aikataulu.

Miten hankkeen arviointi on suunniteltu toteutettavaksi?

Selvitetään, miten hankkeen toteutumista ja tuloksia arvioidaan hankkeen päätyttyä.

Miten hankkeessa on huomioitu voimavara-asetuksen 9 §:n kohdat?

Tässä kohdassa mainitaan ja perustellaan ne kohdat, jotka liittyvät hankkeeseen. Voimavara-asetuksen 9 §:n kohdat ovat: 1. hankkeella on kiinteä yhteys kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kehittämiseen; 2. hanke on vaikuttava ja laaja-alaisesti hyödynnettävä; 3. hankkeen tarkoituksena on pysyvän parannuksen aikaansaaminen palvelujen järjestämisessä tai toimintatavoissa; 4. hankkeen tarkoituksena on lähipalveluiden saatavuuden turvaaminen ja omatoimisuuden tukeminen; ja 5. hankkeen seutukunnallinen laajuus tai useiden kuntien yhteistyö.

Hankkeen menot ja rahoitus

Valtionavustukseen oikeuttamattomat kustannukset

Valtionavustukseen oikeuttavat kustannukset on kuvattu Hakijan oppaassa. Valtionavustukseen oikeuttamattomia kustannuksia ovat esimerkiksi investointimenot, jotka ovat yli 20 % kokonaiskustannuksista. Tietoteknologiahankkeissa investointimenot voivat olla korkeintaan 50 % kokonaiskustannuksista.

Muu kuin julkinen rahoitus

Muu kuin julkinen rahoitus on yksityistä rahoitusta. Yksityisellä rahoituksella tarkoitetaan esimerkiksi yritysten, järjestöjen, yhdistysten tai säätiöiden hankkeelle myöntämää taloudellista tukea.

Tulorahoitus

Tulorahoitus on hankkeen toiminnan kautta saatua rahoitusta.

Valtionavustukseen oikeuttavat kustannukset

Valtionavustukseen oikeuttavat kustannukset saadaan, kun hankkeen kokonaiskustannuksista vähennetään valtionavustukseen oikeuttamattomat kustannukset, muu kuin julkinen rahoitus ja tulorahoitus.

Kunnan oma rahoitusosuus

Kunnan oma rahoitusosuus on se summa, jolla kunta/kuntayhtymä osallistuu hankkeen kustannuksiin. Kunnan oman rahoitusosuuden on oltava vähintään 25 % valtionavustukseen oikeuttavista kustannuksista. Mikäli hakijana on sairaanhoitopiiri, kunnan oman rahoitusosuuden on oltava vähintään 50 %.

Muu julkinen rahoitus

Muu julkinen rahoitus on hankkeelle haettu tai jo saatu muu julkinen rahoitus kuin kunnan oma rahoitus tai tämä nyt esillä oleva valtionavustus. Valtionavustus ja muu julkinen rahoitus voi olla enintään 50 % tai 75 % valtionavustukseen oikeuttavista kustannuksista.

Paikka ja aika sekä allekirjoitus

Hakemuksen tulee olla päivätty ja virallisesti allekirjoitettu

Lääninhallitusten yhteystiedot

ETELÄ-SUOMEN LÄÄNINHALLITUS

Hämeenlinnan toimipaikka

PL 150
13101 HÄMEENLINNA
Puh. 020 516 121
Fax. 020 516 2068

Helsingin alueellinen palveluyksikkö

PL 110
00521 HELSINKI
Puh. 020 516 131
Fax. 020 516 3297

Kouvolan alueellinen palveluyksikkö

PL 301
45101 KOUVOLA
Puh. 020 516 141
Fax. 020 516 4120

OULUN LÄÄNINHALLITUS

PL 293
90101 OULU
Puh. 020 517 181
Fax. 020 517 8224

ITÄ-SUOMEN LÄÄNINHALLITUS

Mikkelin toimipaikka

PL 50
50101 MIKKELI
Puh. 020 516 161
Fax. 020 516 6146

Joensuun alueellinen palveluyksikkö

PL 94
80101 JOENSUU
Puh. 020 516 181
Fax. 020 516 8019

Kuopion alueellinen palveluyksikkö

PL 1741
70101 KUOPIO
Puh. 020 516 171
Fax. 020 516 7170

LAPIN LÄÄNINHALLITUS

PL 8002
96101 ROVANIEMI
Puh. 020 517 171
Fax. 020 517 7750

LÄNSI-SUOMEN LÄÄNINHALLITUS

Turun toimipaikka

PL 22
20801 TURKU
Puh. 020 517 121
Fax. 020 517 2322

Jyväskylän alueellinen palveluyksikkö

PL 41
40101 JYVÄSKYLÄ
Puh. 020 517 141
Fax. 020 517 4346

Tampereen alueellinen palveluyksikkö

PL 346
33101 TAMPERE
Puh. 020 517 131
Fax. 020 517 3600

Vaasan alueellinen palveluyksikkö

PL 200
65101 VAASA
Puh. 020 517 161
Fax. (06) 317 4817